БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИИЛЕРИ, КАТЫЖЫҢАР!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үндезилетинген.

1951 декабрь 1 СУББОТА № 236 (2410)

ӨРТЭЭ 20 КӨП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Тайбың камгалалының Совет комитединде (1 арын).

Тайбың талалакчыларының үшкү Бүгү-эвилел конференциязы (1 арын).

Пролетар революциязының чалбыыштыг ажылдакчызы (2 арын).

АКШ-тың, Великобританиянын, Францияның болгаш Турциянын чазактарынга Совет чазактың нотолары (2 арын).

И. Цевменко.— Ниитилештирген мал ажылын бүгү хемчег-биле хөгжүдер (3 арын).

КОЛХОЗ ТУДУУ (3 арын).

Улус демократиязының чурттарында (4 арын).

Кореяда болуушкуннар (4 арын).

Улуг улустуң күзел соруу

Ноябрь 27-де Москвага тайбың талалакчыларының үшкү Бүгү-эвилел конференциязы ажытынган. Беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбынның Пактызын чарар дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыының адаанга ат салыышкыннарын чыыр талазы-биле кампанияны бистиң чуртувуска чорутканы-биле холбашкан политиктиг болгаш күш-ажылчы улуг көдүрлүүшкүннериниң үезинде ук конференция бодунуң ажылын эгелээн.

Тайбың камгалалының Совет Комитединиң бо хүн парлатынган медеглелинде чугаалап турары болза:

«Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыын бүгү совет улустуң чаңгыс эп-сеткилдиг деткип турарының дугайын, дайынны болдурбас болгаш тайбыңның херээн камгалаар дээрзинге совет кижилериниң быжыг шиитпирлииниң дугайын кампанияның түңнели херечилеп турар.

Кампанияның эгезинден тура ноябрьниң 15-ке чедир Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыының адаанга 117.669.320 совет хамаатылар аттарын салганнар.

. . .Кыйгырыгның адаанга ат салыышкыннарының чыылдазының талазы-биле кампанияның ССРЭ-де чедиишкинниг дооступ, аңаа 16 хар назылыглардан эгелээш шупту хамаатыларның киришкен чоруу болза, бодунуң чазаан, большевик партиязын долгандыр, тайбыңның улуг тук тудукчузу эш Сталинны долгандыр совет улустуң чаңгыс эп-сеткилдиг катышканының тодаргай көргүзүү болуп турар».

Совет улус, бүгү-ле депшилгелиг кижи төрелгетен тайбың талалакчыларының Бүгү-эвилел конференциязының ажылын улуг кичээнгей-биле хайгаарап турарлар. Чырык өртемчейниң чүс-чүс миллион кижилери бистиң Төрээн чурттувустуң найсылалы—Москваже ынакшыл-биле болгаш идегел-биле көрүп турарлар.

Тайбыңның улуг хоорайы, быжыг тайбың болгаш улустар аразының найыралы дээш демиселдиң чарлакчызы, дайын кыпсыкчыларынга удур демиселдиң чарлакчызы—Москвадан совет улустуң тайбынны болгаш бүгү делегейниң айыыл чок чоруун камгалаан күүлүг үнү бо хүннерде чаа күш-биле чаңгыланып үнүп турар.

Конференцияның төлээлери—ажылчыннар болгаш колхозчулар, культураның ажылдакчылары совет кижилериниң тура-соруун илеретпишаан, тайбынга ынак сталинчы даштыкы политиканы изии-биле деткивишаан, бистиң улустуң тайбыңның херээн камгалаарынга быжыг шиитпирлииниң дугайын чугаалап турарлар.

Совет Эвилелиниң тайбың политиказы социалистиг ниитилел тургузуунуң болгаш бистиң улустуң эргеажыктарының үндезиннеринден тургустунган. Совет Эвилели болза, тайбың политиканы өскерлиш чок чорудуп келген болгаш чорудуп турар-даа, ынчангаш атомнуг чепсекти хоруур болгаш ол хоруушкунга контрольду тургузары, беш күрүнелериниң чепсектиг күштерин кызырары, Кореяда агрессчи дайынны соксадыры, тайбыңның пактызын чарары дээн ышкаш ол хире чугула хемчеглериниң эгелекчизи болгаш изиг камгалакчызы болуп турар.

Тайбың дээш, бүгү делегейниң айыыл чок чоруу дээш совет улус идепкейлиг демисежип турар. Ажылагый болгаш культур тургузуушкунунуң канчаар-даа аажок улуу-биле калбарганы бистиң даштыкы политикавыстың тайбың характерин херечилеп турар. Совет күрүне хамааты үлетпүрну бүгү хемчеглер-биле калбартып, суг күжү-биле ажылдаар чаа-чаа электростанцияларның болгаш суггарылга каналдарының тудуушкуннарын боттандырып, ажылчы чоннарның культурунуң болгаш материалдыг чаагай чоруунуң чайгылыш чок көдүрлүүшкүнүнге хөй санныг акша-хөреңгилерни үндүрүп турар.

Бүгү чурттарның улустарының аразынга тайбыңның херээн быжыглаар талазы-биле сорулга болза, бистиң тайбыңга ынакшылдыг, күчүшыдалдыг социалистиг күрүневисти улам күштелдириниң херээнге бодунуң салыышкынын көвүдетпишаан, бодунуң күш-ажылчы күжениишкинин улгатырып, чаа дайынның кыпсыкчыларының кем-буруулуг планнарын илередири болгаш серемчилелин көдүрүп, бир эвес бистиң тайбың күш-ажылывысты үрээрин дитигиптерлер бар апарза, ол империалистиг агрессорларга өлүмнүг согугну бээринге белен турарын күштелдирери ол болур деп Совет Эвилелинде тайбың талалакчылары көрүп турарлар.

Тайбың тургузукчу күш-ажылды чорудуп турар совет улус империалистиг агрессорларның чимзениишкиннерин серемчилелдии-биле хайгаарап турарлар.

Совет Эвилелиниң даштыкы политиказының—тайбыңның болгаш айыыл чок чоруктун, улустарның деңгэргелииниң, найыралының политиказының империалистиг күрүнелериниң политиказындан—агрессчи сорулгаларны боттандырып турар политикадан улуг ылгалдыын бүгү улустар көрүп турарлар.

Атлантика бөлүглениишкининиң чурттарының, эң ылаңгыя АКШ-тың даштыкы политиказының ёзулуг арнын илередип турар чаа-чаа фактылар хүн-бүрү тыптып турар.

Катышкан Нацияларның Организациязының Кол Ассамблеязының Парижте сессиязынга америк-англи бөлүглениишкиниң чурттарының төлээлери боттарының тайбынга хоозун ынакшылдыын көргүзүп турда, Атлантика Эвилелиниң чөвүлели деп адатынып турар бөлүглениишкиниң Римде сессиязында ол-ла чурттарның төлээлери—оларның даштыкы херектер министрлери генералдар-биле кады чаа дайынның планын кылып турарлар.

Империализмниң лагеринде дайынга белеткелдериниң сөөлгү үеде күштелип турарын барымдаалааш, бүгү чурттарда тайбың талалакчылары боттарының серемчилелин күштелдирип турарлар. Тайбың Пактызын чарар дугайында Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыынга ам безин 600 миллион хире кижиниң ат салган чоруу ооң дугайын чугаалап турар. Тайбыңның болгаш демократияның лагериниң бажында бистиң улуг Төрээн чурттувус—Совет Эвилели чоруп турар. Хостуг Кыдаттың хөй миллион улузу, улус демократиязының чурттарының ажылчы чоннары, бүгү делегейниң ак-сеткилдиг кижилери Совет Эвилели-биле кады тайбың дээш демисежип, тайбынны камгалап турарлар.

Тайбың талалакчыларының Бүгү-эвилел конференциязы болза, совет улустуң тайбың дээш демиселинге база бир эң чугула болуушкун. Совет улус тайбың херээн камгалаарынга боттарының тура-соруун чаңгыс эп-сеткилдиг илеретпишаан, тургузукчу улуг ажылдарын чайгылыш чок шөлээни-биле болгаш келир үеге идегел-биле чорудуп турар. Бистиң даштыкы политикавыс совет күрүнениң күчү-шыдалынга даянып турар. Ооң тайбынче чүткүлдүүн чүгле хоралакчы политика өш-биле өскээр тайылбырлап болур.

Совет улус Ленин—Сталинның партиязының удуртулгазы-биле коммунизм тургузуушкунунуң улуг сорулгаларын чедиишкинниг шиитпирлеп турарлар. Совет Эвилелинге коммунистиг ниитилелди тургузар чорук болза, бистиң чуртувуста болгаш ооң девискээрлериниң ындында бүгү-ле черлериниң улустарының аскежиинге болгаш тайбыңының херээнге бараан болуп турар. Коммунизмниң сталинчы чаа тудуг бүрүзү, чаа ажыл бүрүзү, совет үлетпүрнүң ажылчыннарының, көдээ ажылагыйның ажыл-ишчилериниң чедиишкин бүрүзү — дайын кыпсыкчыларынга шыңгыы согуушкун болгаш бүгү ниитиниң тайбының быжыдарының херээнге чаа салыышкын болур.

Бистиң чурттуң улустарының тайбың болгаш улустар аразының айыыл чок чоруу дээш улуг демисели болза, бурунгаар депшилгелиг кижи төрелгетенге сорук киирикчи үлегер болуп турар. Тайбыңның лагери хүн келген дудум-на өзүп, быжыгып турар, ол дайынның лагеринден ыракта артык күштүг.

Тайбың талалакчыларының бүгү делегей фронтузун моон-даа артык калбартып, быжыглаалы. Тайбыңның херээн камгалап алыыл!

(«Правда» солуннун мурнуку үүлүнден).

Тайбың камгалалының Совет комитединде

Беш улуг күрүнелериниң — Американың Катышкан Штаттарының, Совет Эвилелиниң, Кыдат Улус Республиканың, Великобританияның болгаш Францияның аразынга Тайбыңның Пактызын чарар дугайында Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыының адаанга ат салыышкынын чыыр талазы-биле ССРЭ-ге эрткен кампанияның түңнелин Тайбың камгалалының Совет Комитеди үндүрген.

Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң кыйгырыын бүгү совет улустуң чаңгыс эп-сеткилдиг деткип турарының дугайын болгаш дайынны болдурбас, тайбың херээн камгалаар дээрзинге совет кижилериниң быжыг шиитпирлииниң дугайын кампанияның түңнели херечилеп турар.

Кампанияның эгезинден тура ноябрьниң 15-ке чедир Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыының адаанга 117. 669. 320 совет хамаатылар аттарын салганнар.

Тайбың Пактызын чарар дугайында Кыйгырыгның адаанга ат салыышкынының чыылдазы ССРЭ-ге политик болгаш күш-ажыл талазы-биле канчаар-даа аажок улуг көдүрлүүшкүннүг байдал-биле эрткен. Хөй санныг хуралдарга, митингилерге, конференцияларга совет кижилер Совет чазактың тайбың даштыкы политиказын долузу-биле үүлдүгзүнүп, ону быжыы-биле деткип турарын, бүгү чурттарда тайбың талалакчылары-биле боттарының катыжып турарының дугайын чугаалап турганнар. Империалистиг күрүнелериниң чагырыкчы бөлүктери делегейниң чаа дайынын кыпсырын оралдажып турар агрессчи үүлгедиишкиннеринге таарзынмайн турарын илеретпишаан, совет кижилер Кореяда америк интервенцияны соксадырын, атомнуг чепсекти хоруурун, боо-чепсекти кызырарын, беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбыңның Пактызын чарарын негеп турганнар.

Тайбың Пактызын чарар дугайында Кыйгырыгның адаанга ат салыышкынының чыылдазының совет кижилер бүгү делегейде тайбыңның чөленгиижи — совет күрүнениң күчү-шыдалын улам быжыдар сорулга-биле тайбың күш-ажылга чаа-чаа чедиишкиннери-биле демдеглеп эртиргеннер.

Тайбың Пактызын чарарының дугайында Кыйырыгның адаанга ат салыышкынын чыыр талазы-биле ССРЭ-ге эрткен кампанияның түңнели болза, совет улустарның тайбыңга ханы ынакшылдыының дугайын, оларның бүгү улустар-биле кады ажылдажылгага, тайбынны камгалап, быжыглаарынга чаныш-сыныш чок тура-соруунуң дугайын херечилеп турар. Бүгү-ле чурттарда тайбың талалакчылары совет улусту тайбынын болгаш улустарның айыыл чок чоруунуң херээ дээш улуг демиселге идегелдиг эвилелчи кылдыр көрүп турарлар.

Тайбың Пактызын чарар дугайында Кыйгырыгның адаанга ат салыышкынының чыылдазының талазы-биле кампанияның ССРЭ-ге чедиишкининг дооступ, аңаа 16 хар назылыг кижилерден эгелээш шупту хамаатыларпын киришкен чоруу бодунуң чазаан, большевик партиязын долгандыр, тайбыңның улуг тук тудукчузу эш Сталинны долгандыр чаңгыс эп-сеткилдиг, сырый катышканының тодаргай көргүзүүшкүнү болуп турар.

Тайбың талалакчыларының үшкү Бүгү-эвилел конференциязы

Тайбың талалакчыларының 3 дугаар Бүгү-эвилел конференциязы ноябрь 27-де Москвага ажытынган. Эвилелдер Бажыңының колонналарлыг залынга ССРЭ-ниң улустарының төлээлери чыылган. Конференцияның төлээлериниң аразында — шылгарангай ажыдыышкыннары-биле Төрээн чуртун алдаржыткан эртемдээннер, материалдыг улуг үнелиг үүлдерни тургузуп турар ажылчыннар, бедик дүжүттүн мастерлери, чогаалчылар, чурукчулар, башкылар, эмчилер, өөреникчи аныяктар чыылган. Залга даштыкы чурттардан келген аалчылар база олуржуп турган.

Алдарлыг эртемдээн — төөгүчү, тайбың дээш демиселчи академик **Б. Д. Греков** конференцияны эге сөзү-биле ажыткан.

Конференцияның президиумун соңгаан соонда. Москвада келген депшилгелиг деятельдерни — Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң секретари Паламеде Борсарини хуралдың президиумунга бүгү олурушканнар адыш часкаашкыны-биле чалаан. Маадырлыг корей улустуң төлээлекчизи — тайбың камгалалының корей комитединиң даргазы Хан Сэр Я президиумга көстүп кээрге, ону төлээлер байырлап уткаан.

Конференцияның киржикчилери хүндүлүг президиумга ВКП(б) ТК-ның Политбюрозун тайбыңның улуг тук тудукчузу Иосиф Виссарионович Сталинны баштадыр канчаар-даа аажок улуг көдүрлүүшкүн-биле соңгаан.

Секретариатты, мандат болгаш редакция комиссияларын соңгаан.

Хүннүң чугаалажыр айтырыын бадылаан: Беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбыңның Пактызын чарар дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыының адаанга ССРЭ-ге ат салыышкынының чыылдаларының түңнелдериниң дугайында болгаш тайбың дээш демиселдиң эзлчеглиг сорулгаларының дугайында Тайбың камгалалының Совет комитединиң илеткели.

Илеткел кылыры-биле Тайбын камгалалының Совет Комитединиң даргазы, чогаалчы **Н. С. Тихоновка** сөсберген.

Бүгү-ле чурттарда чүс-чүс миллион кижилерни катыштырып турар улустарның тайбың дээш шимчээшкининиң өзүп турарының дугайын илеткелчи чугаалаан.

Тайбынның херээн чаныш-сыныш чокка камгалап турар Совет Эвилели хосталгага ынакшылдыг бүгү-ле улустарга сорук киирикчи үлегер болуп турар.

Совет кижилериниң тайбың күш-ажылдарынга, коммунизм тургузуушкунунга большевиктер партиязының удуртулгазы-биле, чырык өртемчейниң бүгү-ле улустарының тайбың чоруунуң камгалакчызы, боттарының улуг баштыңчызы Иосиф Виссарионович Сталинның башталгазы-биле чеңдип алган канчаар-даа аажок улуг тиилелгеринде маадырлыг чоруктарын делегейниң улустары база көрүп турарлар. **(Соксаал чок, диңмиттиг адыш часкаан).**

Бүгү делегейде миллион-миллион кижилер ол атты ынакшыл-биле алгап йөрээп, ооң-биле боттарының эң дээре идегелдерин холбаштырып турарлар: Сталин—тайбың, Сталин—улустарның адазы, Сталин — амыдырал, Сталинның ады — тайбын, дээш, тайбыңның херээниң тиилелгези дээш демиселдиң тугу. **(Диңмиттиг адыш часкаан).**

Бүгү делегейге тайбынны камгалаарының болгаш быжыдарының идеязы чаа дайынның өзүп турар айыылынга удур демиселге улам-на чаа чаа масса чоннарны катыштырып турар дээрзин тайбың талалакчыларының ийиги болгаш үшкү Бүгү-эвилел конференцияларының аразында эрткен чыл тодаргайы-биле көргүскен. АКШ-та, Англияда, ол ышкаш Францияда-даа агрессчи күштер мурнундагызы ышкаш база-ла дайынга калчаалыы-биле белеткенип турарын ол чыл база көргүскен.

Бо чылдың ноябрьниң 1—7 хүннеринде Венага болган Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң сессиязы тайбынны камгалаарынче, дайынны болдурбазынче угланган элээн каш айтырыгларны чугаалажып көөрүн КНО-га база катап сүмелээн. КНО-нуң Кол Ассамблеязының ам үеде Парижте хуралдап турар сессиязы ол саналдарны канчаар көөрүн, чоокку келир үе тодарадыр.

Анаа холбаштыр Н. С. Тихонов беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбыңның Пактызын чарарының дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыының төөгү талазы-биле канчаар-даа аажок улуг ужур-дузалыының дугайын чугаалаан.

Беш улуг күрүнелерден ийи улуг күрүнелер — Совет Эвилели болгаш Кыдат Улус Республика беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбынның Пактызын чарары дээш туржуп турарлар дээрзин бүгү делегейге чарлааннар. Олар ындыг Пактыны чарарының дугайында чугаалажыышкынларны доп-дораан эгелээр дээрзинге боттарының беленин илереткеннер. Ынчалза-даа АКШ-тың, Англияның болгаш Францияның чазактары Тайбың Пактызынга удурланышкак бодалгалыг туруп турарлар.

Ооң-биле чергелештир делегейниң улустары Тайбыңның Пактызының ужур-дузазын эки билип, ындыг Пактыны чарар болза, дайын кыпсыкчыларының агрессчи планнарын болдурбас дээрзин база билгеннер.

Бо чылдың февраль айдан эгелээш үүл-бүрү чурттарга Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыының адаанга ат салыышкынының чыылдазы эгелээн. Ат салыышкыннарны чыырының ажылдары бүгү улустуң шимчээшкини болу берген.

Американың, Европаның, Азияның болгаш Африканың-даа үүл-бүрү чурттарында — кайда-ла америк дайынзырактар барыл, ол черлерде муңмуң тайбың талалакчылары кара-бажыңнарга хоругдатырып, кадыг-дошкун аажылатырып, шөлүтүрүп, базындырыышкыннарга болгаш сүрүүшкүннерге таваржып турарлар. Үүл-бүрү истеп-сүрүүшкүннер чоруп турза-даа, Тайбыңның Пактызының дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыының адаанга ат салыышкыннарын чыыры бүгү чурттарга калбарган турган. Ам безин Кыйгырыгның адаанда 600 миллион кижи — чер бөмбүрзээниң улуг кижилериниң барык-ла чартык кезии боттарының аттарын салганнар.

Ооң соонда совет улустуң тайбын дээш демиселинин дугайын илеткелчи чугаалаан.

Совет кижилер кижи төрелгетенниң бүгү-ле депшилгелиг болгаш мурнакчы күштери-биле кады тайбын болгаш улустар аразынга найырал дээш өскерлиш чок, шиитпирлиг демисежиринге бердингенин илередип, беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбыңның Пактызын чарар дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң төөгүлүг Кыйгырыының адаанга боттарының аттарын салганнар.

Ук Кыйгырыгның адаанга ат салыышкынының чыылдазының талазы-биле ССРЭ-ге чоруткан кампанияның түңнелин Н. С. Тихонов Тайбың камгалалының Совет Комитединиң дааскаанын ёзугаар номчаан.

Кампанияның эгелээнинден тура ноябрьниң 15-ке чедир Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыының адаанга 117.669.320 кижи аттарын салганнар дээрзинин дугайында медеглелди изиг адыш часкаашкыннары-биле конференция уткаан.

ССРЭ-ге Кыйгырыгның адаанга ат салыышкынының чыылдазы политик болгаш күш-ажыл талазы-биле канчаар-даа аажок улуг көдүрлүүшкүн-биле эрткен.

Ат салыышкынының чыылдазының түңнели болза, совет улустуң тайбынга ханы ынакшылының дугайын, бүгү-ле улустар-биле кады дем катыжыышкынын, тайбыңны камгалаарынга болгаш быжыглаарынга оларның чайгылыш чок тура-соруунуң дугайын херечилеп турар.

Тайбынны камгалаары — совет улустуң хүндүлүг херээ. Тэйбын күш-ажылын кылып, коммунистиг тургузуушкуннуң канчаар-даа аажок улуг планнарын күүседип турар совет кижилер быжыг болгаш үр тайбынны, бүгү-ле улустарның найыралын болгаш кады ажылдажылгазын күзеп турарлар.

Улус ажыл-агыйын катап тургузарының болгаш хөгжүдериниң дайын сөөлүндеги бирги беш чыл планы чедиишкиннии-биле долдур болгаш ажыр күүсетинген. Совет үлетпүр болгаш көдээ ажыл-агый дайын сөөлунде үүгле катап тургустунган эвес, харын-даа дайын мурнунуң деңнелин улуу-биле ашкан.

Совет Эвилелиниң ажылчы чоннарының материалдыг деңнелиниң чайгылыш чок өзүүшкүнү, эртемниң, культураның болгаш урап-үүлдүн чечектелиишкини ам-даа үргүлчүлевишаан, улам-на бурунгаарлап турар.

Совет кижилер бойдусту чаартырының улуг планнарын боттандырып турарлар. Волгада, Днепрде, Донда болгаш Аму-Дарьяда тудуг ажылдары долу базым-биле чоруп турар.

Бистиң чурттувустуң булун-на бүрүзүнде, чер-ле болганда совет кижилерниң чаа, аас-кежиктиг, өөрүшкүлүг, тайбың амыдыралы тургустунуп, бистиң улуг совет күрүневистиң күчү-шыдалы улам быжыгып турар.

Совет улустуң бо улуг чедиишкиннерин демократтыг лагерьниң бүгү чурттарының, тайбынга ынакшылдыг чурттарының улустары өөрүшкү-биле ужуражып турарлар. Совет Эвилели болза, социализмниң чурту — тайбынның болгаш улустарның айыыл чок чоруунуң идегелдиг чөленгиижи деп бүгү делегейниң улустары көрүп турарлар.

Кыйгырыг адаанга ат салыышкыннарының чыылдазы тайбың талалакчыларының хөй санныг конференциялары, хуралдары болгаш митингилери-биле кады эртип турган — деп, эш Тихонов чугаалаан. Совет кижилер — ажылчыннарның болгаш колхозчуларның, уран-үүлдүн болгаш эртемниң ажылдакчыларының, чогаалчыларның студентилериниң төлээлекчилери, профэвилелдериниң болгаш хөй-ниитиниң организацияларының төлээлекчилери тайбынны болгаш улустар аразынга найыралды боттарының ханызы-биле күзеп турарының дугайын, боттарының ажылдарының дугайын, боттарының келир үезиниң дугайын, эжелекчи дайынны көөр хөнү чогунун дугайын Совет Эвилелиниң улустарының бүгү дылдарынга чугаалап турганнар. Олар Совет Эвилелиниң тайбың даштыккы политиказын үүлдүг деп, делегейниң чаа дайынын кыпсырын оралдажып турар америк-англи империалистерни буруудадып, Кореяда агрессияны соксадырын негеп, Барын Германияны болгаш Японияны чепсеглеп турарынга шынгыызы-биле удурланып турганнар.

Бүгү делегейде тайбыңның чөленгиижи — ССРЭ-ниң күчү шыдалын быжыдары болгаш күштелдирери — оларның тайбың херээнге эң эки салыышкыны деп чүвени совет кижилер эки билирлер.

Бир улустуң кырынче өске улусту ыдалап, боттарының кижи көөр хөнү чок, бужар-бак сорулгаларының эрге-ажыы дээш дайын өртүнүң чалбыыжын кыпсырын оралдажып турар реакцияның кара күштерниң үүл-бүрү чимзениишкиннерин-даа тоовайн, улустар аразының тайбың харылзааларын быжыдаалыңар деп бүгү делегейниң улустарын кыйгырар бис — деп, илеткелчи чугаалаан.

Тайбың лагери бо хүн кажангызындан-даа артык күштүг! Ол хүн келген дудум-на өзүп, быжыгып турар. Тайбың талалакчыларының бүгү делегей фронтузун улам-на калбартып, быжыглаал, Тайбыңның херээн камгалаал!

Бистиң-биле чер бөмбүрзээниң тайбың күзээн, ол дээш демисежип турар ак-сеткилдиг кижилери кады! Шын болгаш чөптүг чорук бистиң талавыста!

Тайбынның херээ дээш бир дугаар демиселчи, тайбыңның бирги ажылышчизи, улуг Сталин бистиң-биле! **(Диңмиттиг адыш часкаашкыннары үр-ле соксавайн турган).**

Илеткел соонда индир кырынга улуг совет эртемдээн, ССРЭ-ниң Эртемнер Академиязының президентизи **А. Н. Несмеянов** үнүп келген.

Коммунизмниң материал-техниктиг суурун хандырып турар улуг тудугларга совет эртемдээннериниң киржилгезин чоргаарал-биле чугаалавышаан, академик А. Н. Несмеяновтуң чугаалааны:

— Янзы-бүрү чурттарда эртем, культураның мурнакчы ажылдакчыларының акы-дуңма харылзаазын болгаш бот-боттарын билчир чоруун кандыг-даа күштер соксадып шыдавас. Бүгү депшилгелиг кижи төрелгетенниң эртем, культуразы болгаш уран-чүүлү бүгү делегейге тайбыңның улуг херээнге бараан болур.

Алдарлыг эртемдээнниң соонда индир кырынга сураглыг дашчы-тудугжу **В. Королев** үнүп келген. Ооң уран шевер холдары-биле совет кижилерге чырык, чараш бажыңнар тургустунгулаан. Чыл бүрүде өзүп, экижип турар найсылалдың дугайын эш Королев чоргаарал-биле чугаалаан.

Грузияның тайбың камгалалының республик комитединиң даргазы **И. С. Мосашвилиге** сөс берген. Грузияның ажылчы чоннарының тайбың тургузукчу күш-ажылының чаагай үре-түңнелин, Грузияда улус ажылагыйының, эртемниң, техниканың, болгаш культураның кайгамчыктыг чечектелиишкинин эш Мосашвили чугаалавышаан, дайын кыпсыкчыларының Ортаакы болгаш Чоокку-Чөөн-чүкте чимзениишкиннерин демдеглээн.

Оон ыңай Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры **П. А. Малинина,** Москваның болгаш бүгү Русьтуң патриархи **Алексий,** Кол Туркмен каналдың тудуунуң начальниги **С. К. Калижнюк** олар чүве чугаалааннар.

Пролетар революциязынын чалбыыштыг ажылдакчызы

(С. М. Кировту улустуң дайзыннарының хоралакчы ёзу-биле өлүргенинден бәәр 17 чыл болганынга).

Он чеди чыл мурнунда империалистиг агентилериниң троцкийжи буржар дээрбечилериниң сатыныкчы холундан большевик партияның болгаш совет күрүнеиниң шылгарангай деятели, ВКП(б) ТК-ның Политбюрозунуң кежигүнү, пролетар революциязының соруктуг ажылдакчызы—Сергей Миронович Киров өлген. Чаа делегей дайынының өртүн кыпсырын оралдажып турар империалистиг реакцияның амгы кара күш-терининиң хөзеленикчилери Сергей Мироновичини өлүргеннер.

Сергей Миронович Кировтуң өлгениниң дугайында медеглелинге ВКП(б) ТК-ның Политбюрозу мынча деп бижээн: «Бүгү партияның болгаш ССРЭ-ниң бүгү ажылчын аңгызының ынаа, кристальчи арыг, чайгылыш чок туруштуг партийжи, большевикчи-ленинчи, бодунуң бүгү чырыткылыг, алдарлыг амыдыралын ажылчын аңгының хөрээнге, коммунизмниң хөрээнге берген эш Кировту чидирген чорук болза, бүгү партияга болгаш советтер чурттунга сөөлгү чылдарда эн аар чидириг болур».

Киров болза, партияның салган улуг сорулгазын боттандырары дээш демиселге коргуш чок большевиктин үлегер чижээ болуп чораан.

Пролетар революциязының коргуш чок дайынчызы, ооң чалбыыштыг ажылдакчызы Сергей Миронович Киров коммунизмниң хөрээ дээш демиселге бодунуң бүгү күштерин, энергиязын харам чокка берген.

Сергей Миронович 1904 чылда он сес харлыг аныяандан эгелеп революстуг демиселдиң оруунга киргеш, бодунуң хүннериниң төнчүзүнге чедир Ленин—Сталиннын улуг хөрээнге бодун бүрүн берген. Ол үеден эгелээш Октябрь революциязының тиилелгезинге чедир ооң дайынчы амыдыралы хаанныг самодержавиени, помещиктерниң болгаш капиталистерниң эрге-чагырганын дүжүрер дээш большевик партияның маадылыг демисели-биле чарылбас кылдыр холбашкан. Баштайгы орус революциязының чылдарында Сергей Миронович хаан ёзуга удур Томск аймаанда, Сибирьниң демиш-орукчуларының политиктиг ажыл соксадыышкынын удуртуп, большевик чажыт типографияны тургузуп турган. Киров оон соонда кара бажыңнадып, дыка берге байдалдарга таваржып турзаан, марксисчи-ленинчи литератураны шыдамыкай болгаш кызымаа-биле өөренип, Маркстың «Капитал» деп эртем ажылын өөренириниң бөлгүмүн башкылап турган. 1909 чылдан эгелеп Киров Соңгу Кавказка организакчы болгаш пропагандалыг ажылды каш чылдарның дургузунда чажыды-биле чорудуп келген. Аная хаан чазак ону база катап карабажыңче киир октаан. Ынчалза-даа хаанныг кеземчилелдер болгаш полицияның истеп сүрер чоруу коргуш чок революсчунуң күзел-соруун сып шыдаваан.

Октябрьниң социалистиг Улуг революциязының тиилелгезинин соонда Сергей Миронович Киров даштыкы империалистер болгаш иштики контрреволюцияга удур аныяк совет республиканың камгалалынга идепкейлиг киришкен. Ол чылдарда Киров көскү большевик шериг деятели, Кызыл Армияның политиктиг кижизидикчилериниң бирээзи чораан. Ол үениң байдалында улуг стратегтиг ужур-дузалыг турган Астраханьниң маадырлыг камгалалы Сергей Мироновичниң ады-биле холбашкан. Киров, аная контрреволюстуг үймээнчилерни күчүлүг холу-биле базып, хоорайга революстуг корум-чурумну доктаатпышаан, ажылчыннарны болгаш кызыл шеригжилерни сырый катыштырган. Сатыныкчы Троцкий Астраханьны дайзынга артырып каар деп негей бээрге, ол өскерликчи дужаалга улурланып, Киров шуут Ленинче медеглээн. «Астрахньны туюлунга чедир камгалаар» — деп Ленинниң телеграммазын алгаш, хоорайның большевиктериниң партия конференциязынга Киров: «Астрахань крайда чангыс-ла коммунист бар болза, Волга хемниң кирген аксы советтин турган, турар болгаш турар-даа» — дээн.

1919 чылдың күзүнүнде В. В. Куйбышев биле кады Сергей Миронович XI армияның шавар-халдаашкынын организастаан. Ол шавар-халдаашкын болза, Деникинни чылча шаварының Сталинчы ниити планының база бир кезээ болган. Оон соңгаар Серго Орджоникидзе биле Киров XI армияның болгаш Кавказ фронтузунуң шериглериниң Соңгу Кавказче шавар-халдаашкынын удурткан.

1920 чылдың чазынында партия Ленин болгаш Сталин Кировка харыысалгалыг дипломаттыг даалганы бергеш, ону Грузияже РСФСР-ниң бүрүн эргелиг төлээлекчизинге чорутканнар. Ынчаарда Грузияга эрге-чагырганы контрреволюстуг меньшевик чазак тудуп турган. Меньшевикчи полицияның шаптыктары турза-даа, Грузияның ажылчы чоннары Ленин—Сталинның төлээлекчизин изии-биле уткуп алганнар. Киров Ленинге «Эргим Владимир Ильич. Силернин даалганарны ол ёзугаар күүседип тур мен...» деп бижээн. 1920 чылдың чазынында Киров тайбың керээзин чарар дугайында Польша-биле чугаалажышкынның үезинде совет төлээлерни баштап чораан. Польша-биле тайбың керээзин Ригага чарган соонда, Сергей Миронович Киров Соңгу Кавказка болгаш Закавказьеге совет эрге-чагырганы тургузарынга болгаш быжыглаарынга, ленинчи-сталинчы национал политиканы боттандырарынга Ленин — Сталиннын шынчы дузалакчызы чораан.

1921 чылдан 1925 чылга чедир Сергей Миронович Киров Азербайджанның Коммунистиг партиязының Төп Комитединин секретарингe ажылдап турган. Кировтуң удуртулгазы-биле Азербайджанның большевиктери троцкийжилерни болгаш буржуаз националистерни кам хайыра чокка чылча шаап, партияның болгаш Советтерниң ёзулуг национал каадырларын белеткээннер. Оон удуртулгазы-биле Азербайджанның партия организациялары нефть үлеп-пүрүн сайзырадып диргизеринге болгаш республиканың бүгү улус ажылагыйын катап тургузарынга улуг рольди ойнааннар.

XIV съездиниң сөөлүнде ВКП(б) партияның Төп Комитеди Кировту Ленинградче ажылга чоруткан. Ынчаарда Бакунуң большевиктери Ленинградтың коммунистеринге бодунуң кыйгырыынга мынча деп бижээннер: «...бистиң партиявыстың Азербайджан организациязының удуртукчузу, Бакунуң ажылчыннарының ынаа—эш С. М. Кировту силерге, Ленинград организациязынга ажылдаары-биле чоруткандыр. Эш Киров биле чарлыры биске үнелиг-даа болза, ол Ленинградта барган деп бодал бисти сергедип турар.

Эш Кировтуң Бакуга беш чылын ажылдааны болза, ону үгле кайгамчык ажылдакчы эвес, харын эки эш кылдыр көргүскен. Силерге ыяавыла эш Кировту чорутканынга үгле хомудаар эвес, харын силер аная Бакунуң ажылчыннарының ынак чорааны ышкаш ынак болур силер».

Эштер, Ленинградтың коммунистери, силер эш Кировтуң нүүрүнде туруштуг, шылгалданы эрткен, эрги большевикчи-ленинчини болгаш силернин организацияңарның дээре мергежилдиг удуртукчузун алган силер.

Сергей Миронович Кировтуң удуртулгазы-биле Ленинградтың партия организациязы бистиң партиявыстың Төп Комитедин болгаш эш Сталинны долгандыр улам-на сырый катышканнар. Кировка баштаткан Ленинградтың большевиктери улустуң өжээнниг дайзыннары—троцкийжилерни, зиновьевчилерни, бухаринчыларны чылча шаап, Ленинградты чурттуң социалистиг индустриализациязының одаа болдурар дээш күчүлүг демиселди чоруда бергеннер. Ленинградты чурттуң Соңгу-барыын үүгүнүң камгалалының бузулбас шивээзи кылганы Кольский чартык ортулуктуу ажыглалга киргени болгаш Ак-Балтий далай каналының тудуу Кировтуң ады-биле холбашкан.

Социализм тургузар дээш демиселдиң бүгү үе-чадаларында Сергей Миронович Киров бистиң партиявыстың чингине шугуму дээш хажык чок туржуп келген. Киров болза, Ленинниң мөчээнинин сөөлүнде, эш Сталинның удуртулгазы-биле Ленинниң улуг тугун камгалап алган, ленинчи чагыларны долгандыр партияны сырый катыштырган, бистиң улузувусту социалистиг тургузуушкуннуң делгем оруунче киирип келген бистиң партиявыстың удуртур өзээниң ажылдакчыларының бирээзи болур.

Сергей Миронович Киров партияның болгаш совет улустуң изиг ынакшылын чаалап алган. Ленин—Сталинның шынчы өөреникчизи чораан. 1924 чылда эш Сталин бодунуң «Ленин болгаш ленинизм дугайында» деп номун Сергей Мироновичиге белекке бергеш, номнуң даштынга мынча деп бижээн: «Мээң өөнүүм болгаш ынак дуңмамга. Автордан. И. Сталин».

Социалистиг тургузуушкуннуң улуг чедиишкиннериниң дугайында Киров чоргаарланып чугаалап чораан, ындыг болза-даа, бистиң каадырларывысты менээргенир болгаш сагыш тайбынзыраар чорукка таварышпазынга өөредип, большевизмниң шылгатынган чепсээ—бот-шүгүмчүлелди кошкатпазын айтып чораан. «Бот-шүгүмчүлел болза, эш Сталинның адааны — чедиишкиннерден баш дескинери деп аарыгны болдурбазынга кара-чангыс, эн идегелдиг, эң быжыг чепсек болур»—деп Киров чугаалаан. Бот-шүгүмчүлел болза, үлус массаларының күчүлүг чогаадыкчы энергиязының чалгыын болгаш инициативазын көдүрүп, социалистиг тургузуушкунга байлак шылгалданы берип, бистин бурунгаар шимчээшкинивисти дүргедедип турар дээрзин Киров айтып келген.

Сергей Миронович кижилерниң идеялыг сырый катыжыышкынының салымныг мастери. Киров бодунуң идеялыг, принципиалдыг чоруу-биле, партияның болгаш улустуң дайзыннарынга эптеш чок болурунга, демиселге коргуш чок чорукка болгаш коммунизмнин улуг хөрээнге бердинеринче кижилерни хайныктырып чораан.

Марксисчи-ленинчи теорияны шингээдип алырын Сергей Миронович бистиң каадырларывыска могатшылаг чокка өөредип келген. «Марксизм-ленинизм болза, бодунуң дайзыннарын тиилээринге ажылчы чоннарны өөредип турар, херек кырында ёзулуг, кара-чангыс эртем болур» — деп Киров чугаалаан.

Ленин—Сталинның шынчы өөреникчизи Киров кажан-даа чогаадыкчы марксизмниң туруштарынга туруп, партияның чингине шугумун амыдырал кырынга чогаадыкчы ёзу-биле чорудуп турган. Киров болза, сиилээш номчукчуларның болгаш догматистерге удур чораан. «Коммунизмниң үжүглелин шээжилеп билип ап болур, ынчалза-даа, ол үжүглел сээн чүрээнге чытпас болза,—чүү-даа болбас сен коммунизмниң дайынчызы эвес, а чүдүкчүзү болур сен. Бир эвес сен дириг коммунисчи демиселчи болур деп бодазынза,—бистиң тургузуушкунувусту моондактап турар четпестерге удур өөренгеш-даа болза, ол Ленинградтың барган деп бодал бисти сергедип турар. Ук семинар ноябрьниң 20-ден эгелээн болгаш декабрьниң 1-де бодунуң ажылын доозар.

Семинарнын сорулгазы болза, өөредилге эргелекчилериниң ажылынын методун өөредир. Оон ангыда семинарнын дыннакчылары «ВКП(б) төөгүзүнүң Допчу курзунун», коммунизмниң улуг тудугларының болгаш бүгү делегей байдалының дугайында лекцияларны дыннап эртер. Семинарнын дыннакчылары оонбиле чергеләштир Кызыл хоорайныч школаларының уроктарынга база олуржур.

Ол семинар эрткен соонда институт школа директорлары болгаш школаларда шеригзилге, күш-культура башкылары биле семинар чорудар деп турар.

С. ШИВИТ.

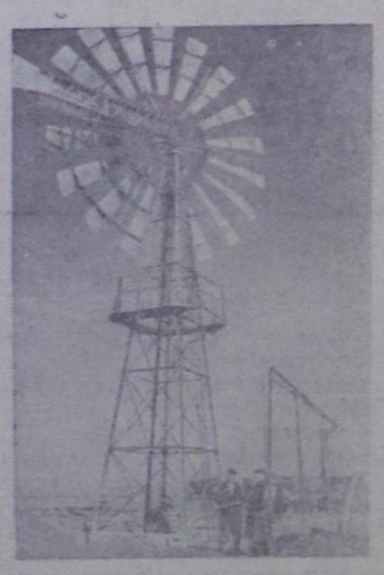

Ставрополь край. Ол крайда эн-не улуг Расшеваттың тараа совхозунда тараа культураларының делгем шөлүнден ангыда малы база хөй. Ол ниитижиткен мал ажылының үш чыл планын хуусаазының бетинде күүсеткен. Мал фермаларында чамдык ажылдарны механизастаан.

Чурукта: совхозтуң мал фермазында тургускан хат күжүбиле ажылдаар чаа шимчедикчи.

Чуруу Г. Аракельяннының.

СЭТА-ның пресслишези.

Лекция номчаан

ВКП(б) обкомунуң лектору эш Захаров Туран хоорайның партия, совет активтеринге «Делегей байдалының дугайында» база марксизм-ленинизмни бот-кичээл-биле өөренип турарларга В. И. Ленинниң «Чүнү кылырыл?» деп номунуң дугайында лекцияларны номчаан.

Райпромкомбинаттың, МТС-тин ажылчын, албан хаакчыттарынга, көдээ ажыл-агый школазының өөреникчилеринге «Совет кижилериниң моральдыг аажы-чаңынын» база «Делегей байдалының дугайында» лекцияларны номчаан.

Болган лекцияларны дыннакчылар кончуг сонуургап дыннаваннар болгаш лектордан дыка хөй айтырыгларны салып, билдингир харыыларны алганнар.

Л. ФЕДИНА.

Башкылар семинары

Башкылар билим бедидер институт областың бүгү районнарында чедиг чыл школаларының өөредилге эргелекчилериниң семинарын чорудуп турар. Ук семинар ноябрьниң 20-ден эгелээн болгаш декабрьниң 1-де бодунуң ажылын доозар.

Семинарнын сорулгазы болза, өөредилге эргелекчилериниң ажылынын методун өөредир. Оон ангыда семинарнын дыннакчылары «ВКП(б) төөгүзүнүң Допчу курзунун», коммунизмниң улуг тудугларының болгаш бүгү делегей байдалының дугайында лекцияларны дыннап эртер. Семинарнын дыннакчылары оонбиле чергеләштир Кызыл хоорайныч школаларының уроктарынга база олуржур.

Ол семинар эрткен соонда институт школа директорлары болгаш школаларда шеригзилге, күш-культура башкылары биле семинар чорудар деп турар.

С. ШИВИТ.

Кыштаглаашкын эки чоруп турар

Улуг-Хем районнуң Эҗжимде Калинин аттыг көдээ ажыл-агый артель (даргазы эш Базыр-оол, партия эге организациязының секретари эш Натпит-оол) колхозтуң ниитилешпирген малын организастыы-биле эгелээн.

Үш кезек черде 280 баш инекти, алды кезек черде 1900 баш хой, өшкүнү болгаш чылгы малды ийи кезек черде кыштаглаткан.

Артельдиң хой, өшкүзүнүң кадарчызы Чамбал, инек кадарчызы Ейдан, болгаш чылгы кадарчызы Дамдыннай олар кадарып турар малдарын амдыгааштан-на план ёзугаар одарладып турарлар.

Колхозта партия эге организациязы мал ажылында кадарчы малчыннарның политиктиг билиги дээш хүнбүрүнүң сагыш човаашкынын салып турар. Малчыннарның ортузунда агитация массалыг ажылдарны чорудуп, беседаларны, солун номчулгазын организастап эртирип турар. Ында партия эге организациязы үргулчүнүң агитаторларында Байыр-оол, Бичин-Уруг, Ортумаа, Анай-оол, Сундуй оларны доктаамал ажылдаар кылдыр тургускан.

Агитаторлар Октябрьниң социалистиг Улуг революциязының 34 чыл оюнун дугайында эш Бериянның илеткелин малчыннарга таныштырып өөреткеннер. Малчыннарның ортузунга ам болур улус судтарының соңгулдаларының дугайында үргулчүнүң танылыга ажылын олар чорудуп турар.

В. ТАРЖАА.

АКШ-тың, Великобританияның, Францияның болгаш Турцияның чазактарынга

СОВЕТ ЧАЗАКТЫҢ НОТАЛАРЫ

ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министриниң оралакчызы А. А. Громыко ноябрьниң 24-те ортаакы чөөн-чүктүн деп адатынып турар команды лалды тургузар дугайында айтырыг талазы-биле АКШ-тың, Англияның, Францияның болгаш Турцияның чазактарының санаалдарының дугайында воталарны Великобританияның элчини дээрги Гаскойнга Францияның элчини дээрги Шатеньога, Турцияның элчини дээрги Гекерге, болгаш АКШ-тың херектерини ге бүзүреткен дээрги Каммингге хүлээдип берген.

АКШ-тың Чазаанга нотаның бижимели мооң адаанда:

«Эвилелчи Ортаакы Чөөн-чүктүн деп адатынып турар командылалды тургузар дугайында айтырыг талазы-биле Египеттің, Сирияның, Ливанның, Иракның, Саудовская Аравияның, Иеменниң, Израильдің болгаш Транспорданиянын чазактарынга АКШ-тың, Англияның, Францияның болгаш Турцияның чазактарының кыйгырыы-биле холбаштыр АКШ-тың чазаанга мооң адаанда чүүлдерни медеглээри чугула деп Совет Чазак санап тур.

Дөрт чазактарның ноябрьниң 10-да үндүргени, Чоокку болгаш Ортаакы Чөөн-чүктүн айыткан чурттарының чазактарынга дамчыдып берген декларациязында ышкаш мында чугаалаан кыйгырыгда кирген саналдардан бо айтырыг талазы-биле АКШ-тың, Англияның, Францияның болгаш Турцияның чазактары Чоокку болгаш Ортаакы Чөөн-чүктүн чурттарының чепсектиг күштерин эвилелчи деп адатынар командылалга чагыртырын;

Чоокку Чөөн-чүк болгаш Ортаакы Чөөн-чүк чурттарының девискээринге даштыкы чепсектиг күштерни киирерин;

Чоокку Чөөн-чүк болгаш Ортаакы Чөөн-чүк чурттары мында чугаалаан командылалдың эргезинге шериг баазаларын, мөөнөөшкиннерин, порттарын болгаш өске-даа чепсегдээшкиннерни чөпшээреп бээрин;

Ол командылалдың Атлантика блоктун организациязы-биле харылзааны тургузарын көрүп турары тодаргай-дыр.

Ортаакы Чөөн-чүктүн деп адатынып турар командылалды организаргаар планнары болза, агрессчи Атлантика блоктун боттандырып турар дайын хемчеглеринче Чоокку болгаш Ортаакы Чөөн-чүктүн чурттарын киир тыртар дээн оралдажышкын болур дугайын дөрт күрүнелерниң саналдары болгаш декларациязы херечилеп турар. Ол арызында боттарының шериглерин болгаш боттарының шериг баазаларын Чоокку Чөөн-чүктүн чамдык чурттарында тудуп турар Ортаакы Чөөн-чүк командылалын тургузарының эгелекчилери—дөрт күрүнеиниң чамдыктары ында турар боттарычыл чепсектиг күштерин ам безин күштелдирип турарлар.

Мынчангаш, АКШ-тың Чазаа, ол ышкаш Ортаакы Чөөн-чүк командылалын тургузарының эгелекчилери Чоокку болгаш Ортаакы Чөөн-чүктүн чурттарын Атлантика блоктун агрессчи шериг хемчеглеринче киирыртарын оралдашпышаан, Чоокку болгаш Ортаакы Чөөн-чүктүн чурттарын Атлантика блоктун чепсектиг күштериниң депкигиштери болдурар корулганы бодунга салып ап турарлар. Мында чугаалаан чурттарга даштыкы чепсектиг күштерниң туварын хандырар болгаш аңаа ол чурттарның улустарының күзелинге өөрүштүр даштыкы күрүнелериниң шериг баазаларының четкилерин салбартырынче угланган дөрт чурттарның негелдезин үгле шак ынчаар үнелеп болур апаар. Херек кырында Чоокку болгаш Ортаакы Чөөн-чүктүн чурттарын даштыкы күрүнелерниң шериглериниң эжелеп алганын айтыр ол хемчеглериниң боттаныышкынын ол күрүнелерге Чоокку болгаш Ортаакы Чөөн-чүктүн чурттарының иштики херектеринге үргүлчү холгаарлап кирер чорукту хандырарынга болгаш оларның национал хамаарышпас чоруун чок кылырынга таарыштырган дээрзин көөрү берге эвес.

Англияның, Францияның болгаш Турцияның чазактары ышкаш АКШ-тың Чазаа болза, Ортаакы Чөөн-чүк командылалын организастаарын ол чурттарга кыжаныр турар кайы-бир айыылга, Чоокку болгаш Ортаакы Чөөн-чүктүн районунуң камгалалынга чугула дээр барымдаалар-биле шынзыдарын оралдажып турар. Ынчалза-даа ындыг янзылыг барымдаалар болза мыныкай-ла үндезин чок болгаш оларны хөй-ниитинин санал-оналын мегелээр, ооң кичээнгейин дөрт күрүнелериниң ёзулуг агрессчи планнарындан чардыктырар оралдажыышкындыр деп үнелээринден өске чүве чок.

Бир эвес ол чурттарның хамаарышпас чоруунга болгаш тускай турарынга кыжаныышкынның дугайын чугаалаар дээр болза, ындыг кыжаныышкын шынаа-ла Чоокку болгаш Ортаакы Чөөн-чүктүн улустары өске бүгү тускай турар улустар ышкаш даштыкыдан бүгү-ле базыышкыннардан хостуг, бодунуң тускай национал политиказын чорудар бүрүн эргези бар деп медел-биле ам-даа чөпшээрижиксээрин күзээр туразы чок—Ортаакы Чөөн-чүк командылалын тургузарының эгелекчилери чурттардан үнүп турар.

Совет Эвилелиниң кызыгаарларындан ырак эвесте турар районга Ортаакы Чөөн-чүк командылалын тургузарынга илеретинген ол чаа агрессчи планнарның чаны-биле ССРЭ-ниң Чазаа эрте берип шыдавас дээрзинге АКШ-тың чазаанын хайгааралын угландырары чугула деп ССРЭ-ниң Чазаа санап тур. Ооң түңнелинде тыптып келир байдалдан харыысалга АКШ-тың чазаанга болгаш мында чугаалаан командылалды тургузарының эгелекчилеринге онаажыр дээрзин медеглээри база чугула деп Совет Чазак санап тур».

Великобританияның, Францияның болгаш Турцияның элчиннеринге ол ышкаш уткалыг ноталарны хүлээдип берген.

Айыткан ноталарны боттарының чазактарынга дынадырын дээргилер Гаскойн, Шатеньо, Гекер болгаш камминг олар медеглээннер.

Көдээниң суг күжү-биле ажылдаар электри станцияларын автоматчыдып турар

Чурттуң бүгү районнарында көдээ электри станцияларын тудуушкуннары чоруп турар. Чамдык районнарда калбак электрижидилге боттаны берген.

Бо чылын хөй күш киирер механизмнер күжү-биле күүсетинген, демир-бетон чогаадылгаларны, калбаа-биле хереглеп турар, ол чорук болза, станциялар тудуушкучун дыка дүргедедир арганы берген. Ажыглалче хөй-хөй чаа ажыдыышкыннарны киирип турар: ийи даппкыр таарыштырылгаларлыг турбиналар, суг таарыштыр хуваар автоматтыг херекселдер болгаш оон-даа өске.

Чамдык черлерде элээн каш электри станцияларын чаңгыс ниити система кылдыр катыштырып турар. Ол чорук болза, электри энергиязын шыны-биле, камныг хуваар арганы берип турар.

Мооң соңгаар 200—300 киловатт шыдалдыг көдээ электри станцияларын автоматтыг башкарылгаже шилгидер. Электри станциязын долузу-биле автоматчыдар чорук, орта ажылдаар кижилерниң санын үш катап кызырар. Ажылдадып киирген станцияны шоочалап каарга ол боду ажылдап турар ап аар. Ону ажылдадыр улустар станциянын ажылын ырак черден хайгаарап туруп болур.

Грузияда чоокта чаа тургустунган трипонский ГЭС-ти болгаш Арменияда октемберянский ГЭС-ти 1952 чылда долузу-биле автоматчыдар.

(СЭТА).

Кышкы үеде инектиң бедик продуктулуу дээш

ШАУЛЯЙ. Областың совхозтары бөлүк малды кышкы үеде тургузу азыраарынче эгелеп киргеннер.

«Иснишкелис» совхозтуң малчыннары мал кыштаглаашкынын организастыы-биле эгелээн. Олар мал чемнериниң белеткелиниң чыл планын дыка ажыр күүсеткен. Инек бүрүзүнге концентраттыг чем үүлүнден ангыда ортуваа-биле чылда 5 тонна силос болгаш дазылында чеминтиг үнүш үүлү онаажып турар.

Мурнакчы саанчы Эмилия Лагауникайте бо хүннерде чайгы үеде турганы хире сүттү, азы инек бүрүзүнден 15 литр сүттү саап ап турар.

Мал ажыл-агыйының фермаларын кышка удур белеткээр талазы-биле улуг ажылдар чорутунган. Совхозтарда малдың 50 чыгыы кажаалары тудуп тургустунган. Мал чеми болбаазырадып кылыр машиналар 1,5 катап көвүдээн. Мооң ачызында малдың продуктулуу чайгы үедегизи-биле дөмей болуп турар.

(СЭТА).

Ниитилештирген мал ажылын бүгү хемчег-биле хөгжүдер

Ниитилештирген мал ажылын хөгжүдериниң үш чыл планын күүседир болгаш ажыр күүседир дээш социалистиг чарышка киришпишаан, бистиң областың ажылчы чону чамдык чедиишкиннерни чеҗип алган.

1951 чылдың октябрь 1-де областың колхозтарында ниитилештирген мал ажылын хөгжүдериниң үш чыл планын мынчаар күүседип турар: чылгы малды 120,1 хуу, инек малды 107,1 хуу, хой, өшкүнү 119,6 хуу болгаш хаванны 135,7 хуу күүседип турар.

Ниитилештирген мал ажылының өзүп турары-биле чергелештир ооң продуктулуг чоруу бедип турар. Ол болза, колхозтарның акша орулгаларының өзүлдезиниң болгаш колхозчуларның материалдыг чаагай чоруун бедидериниң эң чугула үүлү болур.

Фермаларда малдың продуктулуг чоруу кончуг куду болуп турар болза-даа, эрткен чылын областың колхозтары шөл ажылынга бодаарга, мал ажылындан акша орулгаларны 2,1 катап хөйнү алган, ынчаарга Тес-Хем, Барыын-Хемчик, Сүт-Хөл, Бии-Хем районнарның колхозтары мал ажылындан оон-даа хөй акша орулгаларны алгылааннар.

Оон аңгыда 1951 чылда областың колхозтары күш-хүнүнге ортумаа-биле 40 грамм сүттү, 20 грамм эҗтти, 30 грамм дүктү алганнар.

Мал ажылының мурнакчылары болур чамдык колхозчулар бо чылын малдың баш санын камгалап алыр, чаш малды хөйнү алыр болгаш ниитиниң малының баш санының моон соңгааргы өзүлдезин хандырарынга онза чугула үүл болур, мал ажылының продуктулуун бедидер талазы-биле эки көргүзүглерлиг болуп турарлар.

Ындыг болза-даа, чамдык районнарда болгаш колхозтарда ниитиниң мал ажылын хөгжүдүп, ооң продуктулуун бедидеринче чогуур кичээнгейни салбайн турар. Улуг-Хем, Таңды, Бии-Хем, Каа-Хем болгаш Тес-Хем районнарның колхозтарында улуг мыйыстыг мал талазы-биле, ылаңгыя төрүүр инектер талазы-биле мал өстүреринiң үш чыл планы амдаа күүсетинмээн.

Областың колхозтарында үүс баш төрүүр мал бүрүзүнден алыр чаш малдың хуузу мурнуку хевээр дыка куду болуп турар, үүл дизе, ортумаа-биле 61,4 кулун, 85,4 бызаа, 88,5 анай, хураган ап турар. Бо чылдың 9 айларының дургузунда колхозтар саар инек бүрүзүнден үүгле 268 литр сүт саап алган болгаш хойдан 1,2 килограмм дүк кыргып алган. Саар инек бүрүзүнде бараанныг сүттүң ортумак үнүүшкүнү Бай-Тайга районнуң колхозтарында 192 литр, Барыын-Хемчик районнуң — 138 литр, а Чөөн-Хемчик районнуң үүгле — 117 литр болуп турар.

Бо үстүнде көргүзүглер бистиң областың колхозчу мал ажылында улуг четпестер туруп турарын айтып турар-дыр. Областың колхозтарының малдары чемнер-биле, орансуур-биле, чогуур ажаалга-биле четче хандырбаанындан малдың, ылаңгыя чаш малдарның өлүп хораар чоруу дыка болуп турар.

Чаңгыс кошкарга 20—25 хойлар онаажыр ужурлуг турбужа, Тес-Хемниң колхозтарында 50 хойлар, Сүт-Хөлдүң колхозтарында 84 хойлар, Чөөн-Хемчиктиң колхозтарында 63 хойлар, Барыын-Хемчиктиң колхозтарында 69 хойлар онаажып турар.

Аныяк бугаларны болгаш кошкарларны өстүрүп алыр талазы-биле план бар турбужа, дыка хөй районнар ону күүсетпээннер. Обласка ниитизи-биле бо чылдың октябрь 1-ге чедир 500 баш бугажыгаштарны өстүрүп алыр планныг тургаш, үүгле 247-ни, 1800 кошкаржыгаштарны өстүрер планныг тургаш, 1193-түү өстүрүп алган.

Төрүүр малдарның хөйү-биле кызырап турары эдержилге кампаниязының болгаш бүгү үүзүн малдарның бүдүрүкчүлерин, ылаңгыя бүдүрүкчү бугаларны кышкы ажаалганың үезинде багай ажаап, оларны концентрастыг болгаш шыктыг чемнер-биле тургузу азыравайн турарындан хамааржыр, ооң түннелинде эдержилге үезинде бүдүрүкчүлер эдержилгеге ажык чок болурунга чеҗип турар.

Чамдык колхозтарның удуртукчулары мал ажылын хөгжүдериниң күрүне планын болгаш эш Сталинга чоруткан чагаада алган социалистиг хүлээлгелерни ажыр күүседир талазы-биле хемчеглер алырының орнунга, көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын үреп, колхоз малын боттары-биле самчыгдап төтчеглээриниң оруунга киргеннер, чижээ, Тес-Хем районнуң Молотов аттыг колхозунда иртти болгаш өшкүнү хойга орнаар деп сөс-биле чагдынып алгаш, колхоз фермазының 50 иртперин, өшкүлерин улуска үлеп берипкен, ынчаарга амга чедир кым-даа фермага чаңгыс-даа баш мал дужааваан, ооң иштинде колхоз даргазы Севен 3 иртти, колхозчу Шойдаң 8 өшкүнү, Монгал 1 иртти алган болгаш оон-даа өске. Ол-ла районнуң Сталин аттыг колхозунуң даргазының оралакчызы Дугар-оол 1 иртти, колхозчу Чылбак-оол 9 санныг иртерни болгаш өшкүлерни алган. Калинин аттыг колхозтуң даргазы Биче-оол үүгле 1951 чылдың сентябрь айның иштинде 55 хойну төтчеглээн, ооң иштинден 14-түү дөгерип чиген, 41-ни кайнаар чарыгдапканы билдинмес, хой-даа чок, оларны чарыгдаан дугайында документи-даа чок. Эрзин районнуң «Сталинчы орук» колхозунда хой ажылының фермазының эргелекчизи Саинхо сентябрь айның иштинде 35 санныг хой, өшкүнү чарыгдаан, ооң иштинден 23 башты кайнаар чарыгдапканы билдинмес. Чөөн-Хемчик районнуң «Кызыл тараачын» колхозу мал өстүреринiң күрүне планын күүсетпейн тургаш-ла 47 баш инектерни болгаш кунаннарны самчыгдап төтчеглээн. Ол-ла районнуң «Коммунизмче орук» колхозунда 56 өшкүлерни анайлары-биле кады колхоз фермазындан колхозчуларнын хуузунда ажыглалынга саап ижериби-биле үлеп берипкен үүл бар.

Улуг-Хем, Каа-Хем болгаш Таңды районнарда кодурну амга чедир узуткаваан болгаш малдың бруцеллёз аарыы-биле демиселдиң хемчеглерин чорутпайн турарының фактылары зооветеринария четкилериниң ажылында улуг четпестер барын айтып турар.

Бо бүгү фактылар болза, колхозтарның, көдээ ажыл-агыйның район килдистериниң удуртукчуларының, зооветучастоктарның болгаш пунктуларның ажылдакчыларының колхозтарда ниитилештирген мал ажылын хөгжүдериниң талазы-биле хемчеглерни чорударын үнелеп көрбейн турарын, база мал ажылының фермаларында күш-ажылдың организациязының болгаш төлевириниң, мал кажааларының тудуунуң, малдың баш санын камгалаарының талазы-биле корум-чурумну эде тургузар дугайында чогуур хемчеглерни албайн турарын чугаалап турар-дыр. Ниитиниң малын самчыгдап төтчеглээр буруулуг кижилерни харыысалгага киирбейн турар.

Шак мындыг чоруктар-биле моон соңгаар эптежип болбас. 1951 чыл болза, ниитиниң мал ажылын хөгжүдериниң үш чыл планының талазы-биле ажылдың сөөлгү чылы болур.

Партия болгаш чазак колхозтарның, Совет болгаш көдээ ажыл-агый органнарының мурнунга ниитиниң мал ажылын хөгжүдериниң үш чыл планын колхоз бүрүзүнге малдың бүгү аймааның болгаш куштар талазы-биле күүседир, база ажыр күүседирин чугаа чок хандырар деп ажыл-агый политиктиг сорулганы салган.

Бо сорулганы чедиишкиннiг шиитпирлээр төлээде, райкүүскомнар, көдээ ажыл-агыйның район килдистери, суму Советтери болгаш колхозтар баштаар черлери соңгаарладып болбас элээн хемчеглерни алыр ужурлуг.

Хамыктың мурнунда колхоз бүрүзүнге ниитиниң малының болгаш куштың камгалалының, база чарыгдалының дугайында контрольду хандырары эргежок чугула. Малдың чаш төлүн бүрүн камгалап ап, колхозчулардан, ажылчын, албан хаакчыттардан улуг, биче малдарны салып, база контрактация чуруму-биле орнап ап тургаш, көдээ ажыл-агый артелиниң Уставында доктааткан нормадан ажыр мал артырып алганнарның малын дедир салдырар болгаш түр ажыглаары-биле, азы орнап солууру-биле колхозчуларга шын эвес ёзу-биле үлеп берипкен бүгү малды хавырарын организастаар хемчеглерни чорудуп тургаш, колхоз фермаларында малдын баш санын долдурарын күштелдирер хемчеглерни алыр.

Колхозтарда продуктулуг малдың баш санын көвүдедирин барымдалааш, колхозтарга үр хуусаада ажыглаары-биле быжыглап берген шөлдерге болгаш одарларга хамаарыштыр ниитилештирген малдың баш санының минимумун чогаадып кылгаш, колхозтарга чедирери эргежок чугула.

Мал ажылын хөгжүдериниң болгаш ооң продуктулуун бедидериниң херээнге эң чугула үүл болза, быжыг чем суурну тургузары болур.

Бо чылдың агаар-бойдузунуң таарымчалыг байдалы бистиң областың колхоз бүрүзүнге янзы-бүрү артыкшылдыг мал чемнерин белеткеп алырының аргазын берген. Ындыг болза-даа, элээн хөй районнарның колхозтары ол таарымчалыг байдалды ажыглаваанының чылдагаанындан ниитиниң малынга сиген белеткелиниң планы области күүсетинмээн. Ылаңгыя сиген белеткелиниң планын Таңды районнуң колхозтары 69,5 хуу, Тес-Хем районнуң 76,4 хуу, Кызылдың көдээ районунуң 72,2 хуу күүсеткен, бо районнарның колхозтарында силос салыышкынының планы база күүсетинмээн.

Ам сорулга болза, колхоз бүрүзүнге малды чем-биле бүрүн хандырарының хемчээн доп-дораан алыр, бар турар чемнерни эки кадагалаар болгаш камналгалыг чарыгдаар, бөлдүнмээн тараа саваның болгаш погун бөлериниң ажылын чорудар. Колхоз бүрүзүнге мал чемнери чарыгдаарының айлап кылган планын тургузар болгаш эки чемнерни аныяк малдарга, база мал оолдап турарының үезинде оолдаан малдарга бээри-биле тускайлап алыр херек.

Мал чемнерин камналгалыг чарыгдаар сорулга-биле колхоз бүрүзүнге мал кажааларынга малга чем каап бээр тускай черлерни кылыр болгаш сигенни, саваңны, тараа погун малдың даванының адаанче хамаан чок октап бергеш, өдек-биле холуштур бастырар чорукту канчаптаа болдурбас ужурлуг.

Ооң-биле чергелештир мал ажылының ферма бүрүзүнге малды тургузу азыраарын организастаар, кадыг чемнерни, саваңны, тараа погун болгаш кадыг сигенни доораар, чымчадыр хайындырар, тарааны дээрбедээр болгаш чарбалаар, картофельди хайындырар хемчеглерни алыр.

Колхозтарның чыл отчёттарын кылып турганының үезинде үүгле ажылчын малга эвес, харын база инек, бызаа, хой, өшкү болгаш өске-даа продуктулуг малга мал чеминiң тараа фондуларын хереглелдиң санын ёзугаар колхоз бүрүзүнге бо чылын үзүп тургузарын чеҗип алыр херек.

Мал кажааларының тудуушкуну колхозтарның ниитилештирген мал ажылын хөгжүдериниң ниити планының чарылбас кезээ болур. Мал кажааларының чедишпези, оларның тудуушкунунуң колхоз фермаларында малдың баш санының өзүлдезинден хожудан турары мал ажылының моон ыңай улам күүлүг көдүрлүүшкүнүнүң оруунга, ону өлүм-чидимден камгалаарынга болгаш ооң продуктулуун бедидеринге улуг шаптык ужураштырып турар.

Бо хүн колхозтарда инек малдың үүгле 77,9 хуузун, бызааларның 85,6 хуузун, хой, өшкүнүң 71,4 хуузун, ажылчын аттарның үүгле 26,8 хуузун кажаа-биле хандырган туруп турар, ындыг байдал-биле моон ыңай канчап-даа эптежип болбас.

Байдал мындыг турбужа, колхозтарда мал кажааларының тудуушкуну кончуг багай чоруп турар. 1951 чылдың ноябрь 1-де областың ниити колхозтарында тудуг планы инек мал кажааларының талазыбиле үүгле 38,2 хуу, бызаа кажааларының талазы-биле 33,8 хуу, хой кажааларының талазы-биле 43,2 хуу, чылгы кажааларының талазыбиле 27,2 хуу күүсетинген. Бай-Тайга, Сүт-Хөл, Чөөн-Хемчик болгаш Тес-Хем районнарның колхозтарында мал кажааларының тудуу чок болуп турар. Бир эвес шыңгыы хемчеглер албас болза, бо айыткан районнарның колхозтары каш муң баш малды кыштың соогунда кажаа чок ажык черге тургузуп, мал ажылынга когарал таварыштырарының айыылы чайлаш чок дээрзин бодаза чогуур.

Бар турар мал кажааларының септелгези база багай чоруп турар: инек кажааларының септелгези 59,1 хуу, бызаа кажааларының—77 хуу, хой кажааларының — 78,5 хуу, чылгы мал кажааларының — 71,9 хуу, хаван кажааларының — 39,3 хуу чоруп турар. Чаа кажааларның тудуушкунунуң, эрги кажааларның септелгелерин эң чоокку хуусааның иштинде доозарын райкүүскомнарның, көдээ ажыл-агыйның район килдистериниң удуртукчуларын, колхоз баштаар черлерин бо байдал хүлээдип турар-дыр. Бо дугайында тудуг бригадаларының составын доп-дораан көвүдедир болгаш тудуг материалдарының сөөртүлгезин үзүктел чок организастаар херек.

Малды чайгы одардан кышкы одарже сүрер ажылды кыштың күштүг соогунга чедир соңгаарладып болбас төлээде, ам кыштаглаашкынның планын саадал чок чогаадыр болгаш ону херек кырынга боттандырары тергиин чугула. Зооветспециалистер болза, бо ажылды чорударынга болгаш тудуг ажылын доозарынга колхозтарга боттуг дузаны көргүзер ужурлуг.

И. ЦЕВМЕНКО,
көдээ ажыл-агыйның область эргелелиниң начальниги

КОЛХОЗ ТУДУУ

Малга чылыг кыштаглар

Бии-Хем районда мурнакчы болуп турар «Кызыл сылдыс» көдээ ажылагый артелиниң (даргазы эш Мактар) кежигүннери ниитиниң малынга чылыг кажааларны белеткеп алганнар.

Эш Бүлчүнейниң удуртуп турары тудуг бригадазы бо чылын 60 аът кирер кажааны, 100 хаван кирер 1 кажааны тудуп дооскан болгаш хойнуң чылыг кажаазының тудуун доозуп турар.

Мал чеми белеткээр талазы-биле колхозчулар күжениишкинниг ажылдааннар. Оларның стахановчу күш-ажылы улуг чедиишкиннерлиг болган. Сиген белеткелиниң планы 207 хуу күүсетинген. Комбайн-биле тараа кестирген черлерден хөй саваң чыгдынган болгаш силос салыышкынының онаалгазы дыка ажыр күүсетинген.

Л. ФЕДИНА.

Колхоз тудугларында удуртулганы экижидер

Каа-Хем районда «Ленинчи орук» болгаш «Октябрьниң 30 чыл ою» колхозтарда тудуг ажылдары дыка кошкак темпи-биле чоруп турар. Ол колхозтарда чыл дургузунда тутунган тудугларның саны кончуг эвээш.

«Октябрьниң 30 чыл ою» колхоз даргазы Глазырин, партия эге организациязының секретари эш Чунарёв) бо чылдың 10 айларының дургузунда хаван кажаалаар чаңгыс кажааның безин тудуун дооспаан. Тудуг ыяжы белен эвес. Чуртталга бажыннары немецпээн.

Тудуг бригадазын 30 кижи составтыг кылдыр колхоз баштаар чери чоокта чаа эде тургускан, а ол улус диннеп чоруй барганнар — бригадада үүгле 8 кижи арткан.

«Ленинчи орук» колхозтуң тудуг ажылы база-ла ындыг байдалда. Ол колхоз (даргазы Ивачов, партия эге организациязының секретари Шыпилин) 1951 чылда 15 чуртталга бажыннары тудар планныг тургаш, үүгле 1 бажың туткан.

«Ленинчи орук» колхозтуң даргазы эш Иванов тудуг ажылынче сагыш салбайн, харын бригаданың бызаңчыларынга болгаш бригаданың удуртукчузу Таракановка диннээри-биле шөлээ берипкен болуп турар, а өгде олурар колхозчулар ам-даа хөй.

Бригадада ам үүгле 5 хире кижи ажылдап турар, оларның чепсек-херекселдери чедишпейн турарлар. Эш Иванов болза, бызаңчылар эки ажылдавайн турарлар, ынчангаш оларны чуртталаар черлер-биле хандырбас апаар дээр байдалдыг медеглеп турар.

Чамдык колхозчуларның чуртталаар чери чок деп демдеглезе чогуур.

Чоокта чаа районнуң партия активиниң хуралы болуп эрткен. Ол хуралга тудуг ажылын сегидер дугайында, олче бүгү колхозчуларны, коммунистерни болгаш комсомолчуларны мобилизастаар дугайында шиитпир үндүрген. Ынчалза-даа ол шиитпириниң күүселдези база-ла көзүлбейн турар.

М. СОСКУР-ООЛ.

Чуртталга тудуглары күүсетинмээн

Сүт-Хөл районнуң Жданов аттыг көдээ ажыл-агый артели тудугга хереглээри-биле үндүрүп берген 1910 кубометр тудуг ыяжын тайгада кескен. Ол белеткетинген ыяштан үүгле 570 кубометрни тудуг төвүнче эккеп алган. Артканы тайгада хевээр чыдып турар.

Ыяшты кезеринге биче эвес күш үнгени кымга-даа билдингир. Тайгада белеткээн ыяш кескен черлеринде тарамык хевээр, ону орукче чоокшулатпаан. Оон туржук кескен ыяштарның картын безин картаваан болуп турар. Колхоз баштаар черинiң даргазы эш Какпаанак ол тудугнуң ыяш материалын чаңгыс черже дажыглап, картын картаарынче амга чедир сагыш салбаан.

Ажылдың четпес удуртулгазының ужурундан бо чылын планда көрдүнген чуртталга бажыңның 10 тудуундан чаңгыс-даа бажың ажыглалда киирбиннмээн. Амгы үеде үүгле дөрт бажыңның тудуг ажылы чоруп турар аттыг, ооң ийизин тайгада тудуп турар.

Районнуң ыяш ажыл-агыйының чери бо колхозтуң ыяш материалга мындыг хайыра чок байдалын биле тура, ону болдурбас талазы-биле хемчег албаан. Харын тудугга хереглээри-биле ыяшты ам-даа үндүрүп берип турар. Бир эвес бо чаа үлээген ыяшты база тайгага кезип кааптар болза, бистиң ыяш байлаавыскадаа, колхозка-даа улуг когаралдыг болур.

Жданов аттыг колхозтуң тудуг ажылының планын күүсетиреринче, тайгада үрелиринге чеҗип турар ыяшты кыска хуусаада тудуг төвүнде эккелдиреринче хемчег алыры районнуң көдээ ажыл-агый килдизинден база көдээ болгаш колхоз тудуунуң килдизинден негетинип турар.

И. СУХАРУКОВ.

Профэвилел комитединиң отчёттуг соңгулда хуралы

Чоокта чаа Кызылдың база бир улуг бүдүрүлгелериниң бирээзи типографияның профэвилел комитединiң отчёт соңгулдалыг хуралы болуп эрткен.

Отчёттуг үениң иштинде профэвилел комитеди эвээш эвес ажылдарны чоруткан. Эрткен чылга дөмейлээрге типографияның бүдүрүлге планнарының күүселдези бо чылын бедик шынарлыг болган. Он айлар дургузунда бүдүрүлге планын 107 хуу болгаш чыл планын 89,4 хуу күүсеткен.

Ажылчыннар тайбыңның стахановчу ээлчээнге социалистиг хүлээлгелерни идепкейлиг күүседип турарлар. Коллективте шалчыпчылар 39 кижи четкен, ооң иштинде 29 кижи стахановчулар болган.

Дептерлээр цехте күш-ажылдың доктааткан планын чедир күүсетпейн турар кижилер чок. Чоокта чаа ол цех профэвилел комитединiң цехтер аразында шилчиир кызыл тугун алган.

Комитет ажылчыннарның кадыкшыдылгазы дээш улуг сагышты салып, оларга акша дузаламчызын бергеш, бо чылын 6 кижини курортка эмнеткен. Ажылчыннарның бичии уругларының дугайында сагыш човаашкынын көргүзүп, 20 уругларны кадыкшыдылга пунктуларынга, санаторияга болгаш уруглар лагеринге дыштандырган.

Профэвилел кежигүннери боттарының күжү-биле картофель болгаш өске-даа ногаа культураларын организастыг тарып, ону эки ажаап алганнар.

Партия эге организациязының удуртулгазы-биле профэвилел комитеди комсомол организациязы-биле кады коллективтиң шефке алганы Чкалов аттыг колхозка (Кызыл көдээ район) 398 күш-хүннерни ажылдап берген болгаш бодунуң транспортту-биле эки дузалашкан.

Хоорай чаагайжыдылгазынга идепкейлиг киржип, 150 ыяштарны тарып олурткан болгаш хоорай чаагайжыдылгазының өске-даа ажылдарынга болгулаан воскресниктерге багай эвес киржип келген.

Чедиишкиннер-биле кады профэвилел комитединiң ажылында четпестерни профэвилел кежигүннери шынгыызы-биле шүгүмчүлээннер. Сөөлгү айларның иштинде кижилер аразынга, цехтер болгаш бригадалар аразынга социалистиг чарышты калбартып чорударының ажылы барык-ла чорувастаан. Мурнакчы кижилерниң дуржулгазын хожудап турарларга нептеретпейн турар.

Профэвилел комитеди «Полиграфист» деп хана солуннуң доктаамал үндүрүлгезинге соңуургалың салбаан, ооң ужурунда солун 1951 чылда үүгле 3-ле катап үнген. Культур-массалыг ажылдарны кошкак чоруткан. Бодунуң тускай клубу бар хирезинде бот-тывынгыр уран чүүлдер бөлгүмүнүң ажылы шуут чоруваан келген.

Комитет профэвилел бөлүктериниң ажылынче кичээнгей салбайн, оларның ажылынга дузалашпайн, кежигүн дадывырын өй-шаанда хавырбайн келген чоруктарны отчёттуг хуралдан буруу шаап көрген. Профэвилелинге чаа кежигүннер хүлээп алыры четпес чоруп турган болгаш 140 кижиниң иштинден үүгле 109 кижи профэвилел кежигүнү болуп турар.

Типографияның администрациязы ажылчыннарның техниктиг өөредилгезин организаставайн турар, ооң ужурунда оларның ажылының мергежилдиг деңнели куду бөйдалдыг болуп турар. Ол ышкаш ажылчыннарның амыдырал чуртталгазының эргежок чугула негелделеринге дирекция чери сатыш салбайн турар. Ол бүгү болгаш өске-даа четпестерни моон соңгаар болдурбас дугайын комитеттиң чаа соңгуткан составындан профэвилел кежигүннери негээннер.

А. КУМАЯК.

РЕДАНЦИЯГА ЧАГААЛАР

БИЖИК ӨӨРЕДИЛГЕЗИН УДУРТУР

Бо 1951 чыл — бистиң Тыва обласка бижик билбес чорукту узутказарының шиитпирлиг чылы. Ындыг турбужа, Улуг-Хем районнуң Хайраканда Мичурин аттыг улгатыр катыштынган көдээ ажыл-агый артелинге ол ажыл кончуг четпес чоруп келген. Ооң херечизи болза, колхозтуң бүгү кежигүннериниң хөй нуруузу амдыгаа чедир бижик билбес болуп турар.

Районнуң улус өөредилге килдизи болгаш школа эргелекчизи бижик билбестерни, биче бижиктиглерни бижикке өөредир бөлгүмнерни тургускаш, а херек кырында оларнын ажылынга контрольду көңгүс боттандырбайн келгеннер. Ооң ужурундан комсомол эге организациязының секретари Дадар-оол 22 кижини 2—3 удаа өөреткеш ооң-биле соксаан, база ол ышкаш, башкы Аңгыр-оол 20 кижини бижикке өөредир хүлээлге алгаш, ук хүлээлгезин херек кырында күүсетпээн. Районнуң улус өөредилге килдизи, комсомол райкому, үүгле сумулар, колхозтар саныынче кижилерге шынзылга бижээш чорудуп турган боордан башка, ол чугула ажылга практиктиг дузаламчыны, боттуг удуртулганы хандырбааннар.

Колхозчу тараачыннарның ортузунга бижик билбес чорукту узуткаарда колхозка бижик өөредилгезин шалыпкын чорудуп, чонну олче хаара тудар чорук суму Совединиң болгаш партия эге организациязының база колхоз баштаар черинiң уттуп болбас сорулгазы болур турган. Ындыг турбужа, суму Совединиң даргазы эш Ыймажап боду безин бижик билбес болуп турар. Мынчангаш, Мичурин аттыг колхозта бижик өөредилгезин эң кыска хуусааның иштинде диргизип тургуспушаан, аңаа партия, советтиң оперативтиг удуртулгазын хандырза чогуур.

В. ДОРЖУ.

СОЦИАЛИСТИГ ӨНЧҮНҮ КАМГАЛААР

Эрзин райпозунуң шугумунда ниитиниң социалистиг өнчүзүн камнап, кадагалавас, харын ону карак ажыттап, буданнаар чоруктар үргүлчү болуп келген. Социалистиг өнчүнү үреп-буданнаарлар-биле эрестиг демиселди чорударының улуу, харын райпо даргазы Танов олар-биле эптежип олурар.

Садыг шугумунда хөй өре-самчыгдалдар, тудагдалдар бар болуп турда, оларны чогуур өйүнде илередип, истеп хынаар органнарже шилчитпес, харын оларның хереэл улам узамдыктырып, бүдүү төледип алгаш-ла катап садыг шугумунга киирип каар, оон база катап самчыгдалдар кылыр чорук Эрзин райпозунуң «хоочун» чаңчылы болган.

1949 чылдан 1951 чылдың 3 кварталынга чедир үргүлчүлеп келген болгаш истеп, хынаар черлерже шилчитинмейн келгени-биле 2° кижиниң кырында 94 муң ажыг рубль онаажып турар. Чижээ, 1949—50 чылдарда райпонуң ыяш чазаар бүдүрүлгезинге ажылдап турган Бырдаанның 2395 рубльди самчыгдаан хереэ 1950 чылдың декабрьде илерээн турбужа, кандыг-даа хемчег албаан. Харын ол кижи Тес-Хем райпозунуң садыг шугумунга шургуп киргеш, 10 муң ажыг рубльди самчыгдааш шиитирген. Мындыг чижектерни он-ону-биле көргүзүп болур.

Ол ышкаш 1949—50 чылдарда магазин эргелекчизи турган Намзырай меге документ кылып алгаш 8869 рубльди самчыгдаан турда чажыды-биле төледип алган чоруктар бар.

Оон ынай өре-самчыгдал кылган кижилерни ол ажылдарынга катап олуртуп турар үүлдер кайы хөй.

Каадырларны ажылга шилип алырының, база олар-биле ажылды райпо баштаар черниң чорутпайн турары-биле мындыг чоруктар болуп турар.

Күрүненiң социалистиг өнчүзүнүң самчыгдакчылары-биле хоойлу ёзугаар демисежип, садыг четкизиниң ажылын экижидип чорудары райпо баштаар черинiң чугула сорулгазы болур.

О. ОНДАР.

«ШЫННЫҢ» МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ИЗИ-БИЛЕ

„Районнуң культура Бажыңының төөгүзү“

1951 чылдың сентябрь 20-де, № 182 «Шын» солунга үнген «районнуң культура бажыңының төөгүзү» деп эгелиг үүлдү, областың культур-чырыдыышкын килдизи бодунуң төлээзин Өвүр районче чоруткаш хынап көрген. Хынаашкынның түннелинде, бижикчи Чамбал-оолдуң районнуң культура бажыңының тудуу 5 чыл иштинде тоозулбайн турар деп бижээни шын болган.

Ук чагааны ВКП(б) Өвүр райкому бодунуң бюрозунга чугаалашкан болгаш тудугну дүрген тоозары-биле хемчеглер ап турар.

Областың культура-чырыдыышкын килдизи тудугнуң ажылын удуртуру-биле ол районче тудуг техникчизи эш Ойдулду чоруткан болгаш тудугну өй-шаанда акша-хөреңгиленди-рип, аңаа хереглээр чамдык хереселдерни чорудуп берип турар

Улус демократиязының чурттарында

Кыдатта көдээ ажыл-агыйның көдүрлүүшкүнү

ПЕКИН. Улус эрге-чагыргазындан черни алган кыдат тараачыннар чер ажылының культуразын хүн-бүрү бедидип турарлар. Бо чылын тараачыннар хөвеннің, кызыл-тастың, ристің дыка элбек дүжүдүн ажаап алганнар. Ылангыя Соңгу-Барыын Кыдаттың тараачыннары эң эки чедиишкиннерлиг болганнар.

Соңгу-Барыын Кыдатта кызыл-тас дүжүдү эрткен чылдыынга дөмейлээрге 17,4 хуу, хөвең дүжүдү 70 хуу улгаткан деп «Цень Чжунжибао» солун медээлээн. Үрезинниг культураларның дүжүдү дайын мурнундагы деңнелинден 18 хуу өскен, хөвең талазы-биле 60 хуу өскен. 1951 чылдың бирги чаартыында Соңгу-Барыын Кыдаттың тараачыннары чаа чогаадылганың 10 мун ажыг андазыннарын, сеялкаларын болгаш өске-даа ажыл-агый чепсек-хереклерин алганнар.

Кудуктар, каналдар казарының болгаш моондактар тургузар талазы-биле, база суггарылга системазын экижидер талазы-биле тараачыннар улуг ажылдарны кылганнар. Ооң ачызында суггарылгалыг ховуларның шөлү 2 миллион му (бир му 1/16 гектарга деңнеп) четкен. Ол ышкаш көдээ ажыл-агый хоңалакчылары-биле демисел чорудар талазы-биле база улуг ажыл чорутунган.

Дузалажылга бөлүктериниң, а ол ышкаш уездилерниң-даа аразында күш-ажылчы чарыштар тараачыннарның бүдүрүлге чедиишкиннеринге улуг рольди ойнаан.

(СЭТА).

Польшаның ажылчы чоннарының бүдүрүлге чедиишкиннери

ВАРШАВА. Алды чыл планының ийиги чылының планын хуусаа бетинде күүсеткен дугайында дыңнадыглар чурттуң янзы-бүрү районнарындан үргүлчү кээп турар.

Костюшко аттыг металлургия заводунуң доменщиктери улуг чедиишкиннерлиг болгулааннар, шой эзилдирер талазы-биле чыл планын олар ноябрьниң 15-те күүсеткеннер. Бо чылдың төнчүзүнге чедир заводтуң домна цехи 30 мун тонна шойну планга немей эзилдирип үндүрер.

«Сосновец» деп металлургия заводунуң коллективи продукция эртээниң чыл планын хуусаадын 51 хүн бурунгаар күүсеткен. Сосновецтиң металлургдары продукцияның бот өртээн бо чылдың 9 айларының дургузунда, 1950 чыл-биле дөмейлээрге 3,19 хуу чиигеткеннер.

Планын хуусаа бетинде күүсеткен дугайында «Малапнев» деп металлургия заводу база рапорттаан. Заводтуң коллективи болза чыл төнчүзүнге чедир пландан дашкаар 11,7 миллион алдын акшаның продукциязын бүдүрүп үндүрер деп хүлээлге алган.

«Мортимер» шахтаның соон дарый ноябрьниң 20-де «Пяет-Земовит» шахта база чыл планын күүседипкен.

Ол ышкаш шылгарангай чедиишкиннерни Соколовта чигир заводунуң ажылчыннары база чеьдип алганнар. Алды чыл планының ол бир улуг тудуун олар ажыглалче хуусаадан бир чыл бурунгаар киргеннер.

(СЭТА).

Чехословакияның ажылчы чоннары марксисчи-ленинчи теорияны өөренип турар

ПРАГА. Марксисчи-ленинчи теорияны өөрениринче Чехословакияның ажылчы чоннарының калбак массаларының сонуургалы чыл тудумна өзүп турар. Чехословакияның компартиязының чүс-чүс муң кежигүннери болгаш кандидаттары партия чырыдыышкынының системазында өөренип турарлар.

Партия организацияларында үшкү өөредилге чылы ноябрьниң 1-де эгелээн. Өөредилге чылының мурнуу чарыында мун-мун пропагандистерни белеткээн. Партия кежигүнү эвес ажылчыннар, тараачыннар болгаш школа ажылдакчылары бөлгүмнерде идепкейлиг кичээлдеп турарлар. Райкомнар чанында партия активтериниң бедиткен программалыг кежээки партия школаларын ажыткылаан.

Бөлгүмнер болгаш школалар дыннакчыларынга, марксизмниң классиктериниң чогаалдарын, ВКП(б) төөгүзүн болгаш В. И. Ленинниң, И. В. Сталинның ажылдарын боттары өөренип турарларга дузаламчы көргүзер сорулга-биле обкомнар болгаш райкомнар чанында чырыдыышкынының кабинеттерин тургускулаан. Ол кабинеттерден консультацияны ап, лекцияларны дыңнап ап болур.

Бөлгүмнерде болгаш школаларда кол өөредилге ному «ВКП(б) төөгүзүнүң Допчу курзу» болуп турар. Ол номну 700 мун хире ниити тираж-биле парлап үндүрген.

(СЭТА).

Румынияда мичуринчи бөлгүмнерни тургусканы

БУХАРЕСТ. Румын телеграф агентилелиниң дыңнадып турарын ёзугаар алырга, совет агротехниктиг методтарны нептередириниң 1300 мичуринчи бөлгүмнери Румын Улус Республиканың суурларында тургустунгулаан. Ол бөлгүмнерде 20 мун чыгыы кижи киржип турар. Бөлгүмнерни көдээ ажыл-агыйның Мичурин аттыг эртем ниитилелиниң килдистери удуртуп турарлар. Көдээ ажыл-агыйның янзы-бүрү айтырыгларының болгаш совет агротехниканың мурнакчы методтарын ажыглаарының талазы-биле илеткелдер номчулгазынга болгаш беседаларга 80 мун ажыг дыңнакчылар киришкеннер.

Совет агротехниктиг методтарны калбаа-биле ажыглаан чорук, тарылга культураларының бедик дүжүттүг болур чоруунга идиг берген.

(СЭТА).

Герман-совет найыралдың айы

БЕРЛИН. Герман-совет найыралдың айы Германияның бүгү кезектеринде чедиишкинниг эртип турар. Германияның Демократтыг Республиказының девискээринде герман-совет найыралдың айын эртирип турар чорук, күш-ажылчы чаа-чаа көдүрлүүшкүннерге идигни берип турар. Улус бүдүрүлгелериниң ажылчыннары, албан хаакчыттары болгаш техниктиг интеллигенциязы бүдүрүлге планнарын хуусаа бетинде күүседириниң талазы-биле хүлээлгелерни ап турарлар. Бүгү-ле хоорайларда болгаш суурларда хуралдар болгаш митингилер эртип турарлар. Ол хуралдарга болгаш митингилерге илеткелчилер чурттакчы чонга Совет Эвилелиниң тайбынга ынакшылдыг политиказын тайылбырлап, коммунизмниң тудугларының дугайында болгаш бойдусту чаартырының планын амыдыралда боттандырып турарының дугайында чугаалап, чаа-чаа школалар, эмнелгелер, культура бажыннарының тудуунуң болгаш совет кижилериң тайбың, тургузукчу күш-ажылының дугайын чурттакчы чонга чугаалап турарлар.

Тайбыңның тук тудукчузу, улуг Сталинга баштаткан совет улустуң амыдыралының болгаш күш-ажылчы тиилелгелериниң дугайында үүлдерни демократтыг парлалга хүнбүрү парлап үндүрүп турар.

Герман-совет найыралдың айынга ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының кежигүнү академик К. И. Скрябинге баштаткан совет төлээлер Германияның Демократтыг Республиказында барганнар.

Совет төлээлериниң кежигүннери токарь, Сталинчы шаңналдың лауреады В. К. Семинский болгаш металл сайзырадып ажылдаар машиналарның эртем-шинчилел институдунуң кол конструкторунуң оралакчызы, Сталинчы шаңналдың лауреады Г. И. Сусанов олар металл сайзырадып ажылдаар үлетпүрнүң улуг-улуг бүдүрүлгелеринге барып чорааннар. Олар күш-ажылдың чаа-чаа совет методтарының дугайында немец ажылчыннарга чугаалап турганнар.

Совет эртемдээннериниң чаа-чаа чедиишкиннериниң дугайында немец университеттериниң эртем ажылдакчыларынга болгаш студентилеринге Сталинчы шаңналдың лауреады, академик К. И. Скрябин, Совет Эвилелиниң Маадыр Е. В. Рябова ССРЭ-де дээди өөредилгениң системазының дугайында илеткелдер кылгылаан, шүлүкчү Микола Бажан совет литератураның чедиишкиннериниң дугайында илеткел кылган.

Совет уран-чүүлдүң ажылдакчыларының бөлүүнүң концерттери улуг чедиишкинниг эртип турарлар, ол бөлүктү Сталинчы шаңналдың ийи дапкыр лауреады композитор Н. И. Крюков удуртуп турар.

(СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының ноябрь 26-да медээлээни болза:

Кореяның Улустуң армиязының катыжыышкыннары кыдат улустуң эки-турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле дайзынга удур камгалалдың кадыг-дошкун тулчуушкуннарын бүгү фронтуларга чорударын үргүлчүлеп, оларның дириг күжүнге болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырып турар.

Чөөн фронтуга Янгунуң соңгу талазынга дайзын артиллерияның күштүг адыышкынынга деткиткеш, Улустуң армиязының мурнуку одуругда камгалал туружун ийи катап атакалаан. Ынчалза-даа Улустуң армиязының күштүг адыышкынынга дайзын таварышкаш улуг чидириглерлиг аткаарлаан.

Төп болгаш барыын фронтуларга Улустуң армиязының катыжыышкыннары тус-тус участоктарга дайзының атакаларынга удур тулчуушкуннарны чорудуп турар.

Ноябрьниң 24-те чөөн эриктерге Вонсандан ырак эвеске дайзынның бир эсминчизин Улустуң армиязының кезектери сугже дүлген.

Ноябрьниң 26-да Улустуң армиязының зениттиг кезектери болгаш дайзынның самолёттарын кедеп адар адыгжы-аңчыларның отрядтары чурттуң соңгу талазының тайбың чурттакчыдарлыг пунктуларын араатанзыы-биле бомбалаарынга болгаш пулемёт-биле боолаарынга киржип турган дайзынның ийи самолёдун андара аткан.

(СЭТА).

Кореяда тайбыңчыдылга дугайында чугаалажыышкыннар

ПЕКИН. Ноябрьниң 23-те (СЭТА). Синьхуа агентилелиниң корреспондентизиниң Кэсондан дамчытканы болза:

Кудуку комитеттиң ноябрь 22-деги хуралынга америк төлээлер, бистиң ол-ла хүнгү саналывыстың сөзүн бичии өскертирин сүмелевишаан, бир эвес хүн айтырыының ийиги пунктузунуң талазы-биле дугуржулганы чеьдип алган үеден соңгаар 30 хүннер дургузунда тайбыңчыдылга дугайында дугуржулга чардынмаан хевээр турар болза, ол-ла үеге чедир күштүг болуп турар хамаарылга шугуму шериг кызыгаарлал шугуму болур апаар дээрзинге биеэги чевээр-ле туржуп турганнар. Ол шериг кызыгаарлал шугуму болза, ол шаанда ийи таланың дугуржулгазының түннелинде канчаар тодаратынар болдур, ындыг үениң дургузунда күштүг болур деп олар айытканнар.

Ийиги пунктунуң талазы-биле шиитпирни хүн айтырыының бо пунктузун чугаалажып турар үеде чаңгыс удаа база кезээде кылдыр үндүрер деп чүвени, база бо пункту-биле харылзаалыг байдалдарга хамаарыштыр өске шиитпирни ийиги пунктунуң талазы-биле дугуржулга чеьдип алдынган үеден соңгаар 30 хүннер эрте бергенде үндүрериниң кандыг-даа чылдагааны чок деп чүвени бистиң төлээлеривис база катап айытканнар.

Ынчангаш, бир эвес хүн айтырыының ийиги пунктузунуң талазы-биле дугуржулга чеьдип алдынгандан соңгаар 30 хүннер дургузунда тайбыңчыдылга дугайында дугуржулга чардынмайн турар болза, хүн айтырыының бүгү пунктуларының талазы-биле дугуржулганы чеьдип алганының соонда, хамаарылганың херек кырында шугумунга кандыг өскерилгелер болур болдур, орта чаартылга өскерилгелерни шериг кызыгаарлал шугумунга болгаш чепсээ дүжүртүнген зонага кудуку комитет кылыр ужурлуг деп бистиң тала санап тур. Тайбыңчыдылга дугайында дугуржулганы чарарының үезинге чедир херек кырында хамаарылга шугумунга шыңгыы тааржылга турар ужурлуг ол өскертинген шериг кызыгаарлал шугуму болза, ынчаарда шериг тайбыңчыдылгазының үезинің дургузунда ам шериг кызыгаарлал шугуму апаар.

Бистиң таланың чугаалааны бодалдарны чугаалажып көөрүнге чөпшээрешкеш, америк төлээлер болза, кудуку комитеттиниң хуралы ноябрьниң 23-те эртенгиниң 11 шакта эгелээн дээр дугайында, база ийи таланың штаб офицерлери ам туруп турар хамаарылга шугумун хынап көөр талазы-биле баштайгы ажылдарже кирзиннер дээр дугайында санал киргеннер.

(СЭТА).

Кореяда америк интервентилерниң араатанзыг чоруу

ПРАГА. Телепресс агентилелиниң медээлеп турарын ёзугаар алырга болза, Кореядан Катышкан Штаттарже чанып келген америк сержант Хорвэт «Лейаисмит ньюс» солунда парлаан медеглелинде Кореяда америк араатанзыг чорукту ажыы-биле мактап турар.

Ооң эң эки солдады Ким өлүреринің чаа аргазын тыпканын Хорвэт сактып турар — деп солун бижээн. Кажан Ким соңгу корей кижини тудуп алгаш, ол кижини ийи кошадыш ишти автомат огун сыырарынче албадаан. Ооң соонда ол солдатты бут кырынга тургаш маңнаарын дужааган. Ооң иштинде аар октар ооң шөйүндүлерин часпарлап каавыткан болгаш удатпаанда ол солдат өлген. Ол болза, хан чок-даа болза, кончуг берге өлүм болур. Хорвэт ол болуушкунну бир «чеченчүгаа» ышкаш кылдыр сактып чугаалап турар.

(СЭТА).

Японияны даштыкы шериглерниң эжелээни

ШАНХАЙ. Токиода үнүп турар «Джапан ньюс» солуннуң дыңнадыгларын ёзугаар алырга, «тайбың керээзи» күштүг болу берген соонда Японияга англи шериглерниң турарының дугайында япон чазак-биле чугаалажыышкыннар чоруп турар, ол болза, Кореяда дайын чорудуп турар англи шериглерниң кезии болур деп Японияда англи шериглерниң амгы командылакчызы генерал-лейтенант Бриджфорд медеглээн.

«Тайбың керээзин» ёзугаар Япония Катышкан Нациялар Организациязы-биле кады ажылдажылга чорудар деп хүлээлгелиг болганда, ол шериглерни чуртка тургузарын база чөпшээрээр хүлээлгелиг апаар деп саналды Японияның даштыкы херектер министерствозунуң бөлүктери чугаалап турарлар деп «Иомиури» солун дыңнаткан.

(СЭТА).

Саудовская Аравияда англи оралакчы Консулдун өлүрткени

БЕЙРУТ. Саудовская Аравияның радиозунуң дамчытканын ёзугаар алырга ноябрь 18-те Джиддка англи оралакчы консул өлүрткен.

(СЭТА).

Америк эжелекчилер Барыын Герман армияны катап тургузуп, эрги шериг кем-херектиглерни хостап үндүрүп турар.

Агрессчи Соңгу-атлантика эвилелдиң чөвүлелиниң сессиязы

РИМ. Ноябрь 24-те Соңгу-атлантика эвилелдиң чөвүлелиниң 8-ки сессиязы Римге ажытынган. Сессияда агрессчи атлантика эвилелдиң 12 чурттарының даштыкы херектер министрлери, сан министрлери, камгалал министрлери оларның хөй санныг эксперттери болгаш чөвүлекчилери, а ол ышкаш «Хайгааракчылар» — Грециянның талазындан (даштыкы херектерниң министриниң оралакчызы Аверар), Турциядан (Римде элчин Байдур), Ачесон, Леветт, Снайдер, Бредли оларга баштаткан АКШ-тың 125 төлээлери киржип турар. Иденге баштаткан англи төлээлериниң составы 75 кижи болуп турар. Ол ийи таланың төлээлериниң хөй кезии генералдар, шеригниң тускай эртемниглери, «айыл чок чоруктуң агентилери» болуп турар.

Чөвүлелдиң баштайгы ажык хуралынга Атлантика эвилелиниң киржикчилериниң чугаалары болган.

«Куотилиано» деп ватикан солуннуң бижип турары болза: «Ачесон баштаан ол политиктиг ажылдакчылар КНО-нуң Кол Ассамблеязының столдарының кырында тайбыңның төлевилели болуп турар бодунуң саазыннарын артырып кааш, дайын планының белеткелин белеткеп кылырынче эгелеп кирипкен. Ол болза, Парижте чепсек дүжүрүүшкүнүнүң дугайында чугаалажыышкыннар, а Римде—эндере чепсеглениишкинге белеткел чоруп турары олдур».

Соңгу-атлантика эвилелдиң чөвүлелиниң бо хүнгү хуралынга чүве чугаалаан бүгү ораторлар: де Гасперн, Канаданың даштыкы херектериниң министри Пирсон, Бельгияның даштыкы херектер министри Вад Зеелани, Данияның даштыкы херектер министри Крафт болгаш адак сөөлүнде Иден олар Парижке чугаалаан чугааларының болгаш Римде ажылхерээниң аразында кандыг-даа «удурланыышкын» чогун «тайылбырлаарын» чедиишкин чогу-биле ораладашканнар.

РИМ. Соңгу-атлантика эвилелдиң чөвүлелиниң ноябрь 24-те болган баштайгы ажык хуралының соонда болур хуралы парлалганың төлээлекчилериниң чажыт, хагдынчак болуп эртер.

Ноябрь 24-түң кежээзинде сессияның хүн айтырыын бадылаарынга болгаш делегей байдалының ниити айтырыгларының талазы-биле саналдар солчурунга хамаарыштырган чөвүлелдиң хагдынчак пленнарлыг хуралы болган. Хуралды даргалаан Пирсоннуң журналистерге медеглээни-биле алырга, хүннүң айтырыынга мооң адааңда кол пунктуларны киирген:

Соңгу-атлантика эвилелиниң чурттарының шериг белеткелдериниң дугайында Эйзенхауэрниң илеткели;

Чепсеглениишкиннің Атлантика пактызының киржикчизи чурт бүрүзүнде бар турар экономнуг аргаларның дугайында айтырыг талазы-биле Соңгу-атлантика эвилелиниң чурттарының 12 министрлериниң түр комитединиң ажылының дугайында Гарриманның илеткели;

Ол ышкаш хүн айтырыында Соңгу-атлантика эвилелиниң доктаамал органнарының — даштыкы херектер министрелериниң оралакчыларының комитединиң шериг комитединиң шериг бүдүрүлгелериниң болгаш саңхөөнүң база экономнуг эргелелдиң айтырыының талазы-биле бюронуң илеткелин киирген.

Анса агентилелдиң медээлеп турары болза, ноябрь 24-түң кежээзинде болган хагдынчак хуралга санал-бодалдың ниити солчуушкунунуң чурумунуң талазы-биле Ачесон (Ыракы Чөөн-чүкте байдалдың дугайында, эң ылангыяда корей айтырыының талазы-биле), Иден (Чоокку Чөөн-чүктүң байдалының талазы-биле), Шуман (Индо-Кыдатта байдалдың дугайында) чүве чугаалааннар. Ол ышкаш өске чурттарның төлээлери база чугаалааннар.

Соңгу-атлантика эвилелдиң чөвүлелиниң сессиязының бүгү дургузунда кол айтырыг болза, Эйзенхауэрниң илеткели болур. «Нью-Иорк геральд трибюн» солуннуң бижип турары-биле алырга болза, Эйзенхауэр ол илеткелинге: хөй-ле шериг херек болгаш дайын белеткелин дүргедедир деп кыйгырыг кылган.

(СЭТА).

Англи шериглериниң агрессчи ажыл-чорудулгаларынга Египет хөй-ниитиниң таарзынмайн турары

КАИР. Англи эжелел шериглериниң Исмаилияга чорутканы агрессчи үүлгедиглеринге ханы килеңнээшкинни египет солуннар илередип турарлар.

Англи шериглер чурттакчы чонга удур танкалар, пулемёттар болгаш хову артиллерияларын ажыглап турганнар деп «Аль-мысри» солун бижээн. Англи солдаттар хөрээженнерни, уругларны болгаш кырганнарны кээргел чогу-биле боолап кааап турганнар.

Солуннуң айтып турары-биле алырга, чурттакчы чон болза, даштар октап болгаш эжелекчилерден хунаап алган боолары-биле камгаланып турганнар. Англи солдаттар медицина албан черлериниң, кызыл чартык айның бажыннарын эжелеп ап, балыглатканнарга бирги медицина дузаламчызын көргүзеринге шаптыктап турганнар.

Үргүлчү Исмаилияга чурттап келген англичаннар бажың соңгаларындан болгаш балконнарындан база-ла египтяннарны боолап турганнар деп солун бижээн.

Исмаилияны боолаарынга англичаннар шериг пароходтарын база ажыглааннар. Ол пароходтарны ноябрь 18-те эртен Тимсах Хөлге тургускан турган. Реактивтиг англи самолёттар хоорай кырынга чавыс черге ужуп турганнар.

Исмаилияга англичаннарның үүлгеткени күчүлелдиң дугайында дыңнадыгларны тайылбырлавышаан, «Аль-мысри» солуннуң мурнуку чүүлде бижип турары болза: «Боду дээш, ооң хилинчектекчилериниң төкени хан дээш Египет өжээнин негеп алыр... Англичаннарны ырадыр ойлатпаан шаанда, Египет демиселин соксатпас-даа».

(СЭТА).

Египетте англи шериглериниң агрессчи ажыл-чорудулгазы

КАИР. Англи шериглер Исмаилияда агрессчи чоруктуң база бир чаа үүлгедиин кылганнар деп Каирге болган парлалга конференциязынга Египеттиң иштики херектер министри Салах эд-Дин-паша медеглээн. Хоорайның бүгү кезектеринде турар, ылангыя губернатор бажыңын болгаш египет полицияның казармаларын долгандыр мөөннешкен турар улуг-улуг англи чепсектиг күштер ноябрьниң 17-де, дүүш сөөлүнде турум-чыскаал чок боолаашкыннар кылгылаан болгаш ол боолаашкыннар ийи шак дургузунда үргүлчүлеп келген деп Сираг-эд-Дин-паша дыңнаткан. 6 египет полицейжилер өлүрткен болгаш 16 кижи балыглатырган болган. Египет хамаанты чурттакчылардан 3 кижи өлүрткен болгаш 8 кижи балыглаткан.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

1952 чылда областың „Шын“ солуннуң

чагылгазын хүлээп алыры өгелээн.

ЧАГЫЛГАНЫҢ ӨРТЭЭ:

Чылда 60 рубль, чартык чылда 30 рубль,
үш айда 15 рубль.

Неделяда 5 үнер.

Чагылганы Тыва областың бүгү харылзаа конторалары, салбырлары болгаш агентилери хүлээп ап турар.

Ол ышкаш областың
„ТУВИНСКАЯ ПРАВДА“,
„МОЛОДЕЖЬ ТУВЫ—ТЫВАНЫҢ АНЫЯКТАРЫ“,
„СЫЛДЫСЧЫГАШ“
солуннарының чагылгаларын хүлээп ап турар.

СОЮЗПЕЧАТЬ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың, 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң—3—62; харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының, партия амыдыралының, культура килдистериниң—3—88; харыысалгалыг секретарьниң—4—98; пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа килдистериниң—3—68; иштики информация, бухгалтерияның—3—65.

Б01940. Облкүүскомнуң типографиязы